

ÅRSREGNSKAP 2015

Tabellen under viser noen sentrale elementer fra resultat, balanse, kontantstrøm og noter for TINE Konsern for perioden fra 2011 til 2015.

	Tall i MNOK				
TINE KONSERN	2015	2014	2013	2012	2011
Fra resultat:					
Driftsinntekter	22 241	21 440	20 429	19 751	19 373
Vareforbruk og varebeholdningsendringer	12 523	11 969	11 437	11 312	11 386
Personalkostnader	3 870	3 834	3 860	3 570	3 170
Av- og nedskrivninger	950	939	910	850	769
Andre driftskostnader	3 220	3 335	3 274	3 084	2 871
Sum driftskostnader	20 563	20 777	19 481	18 817	18 197
Driftsresultat	1 678	1 363	948	934	1 176
Finansinntekter og -kostnader	-99	-177	-158	-172	-81
Resultat før skatt	1 579	1 187	790	762	1 095
Skattekostnad	155	173	105	93	158
Årsresultat	1 424	1 013	685	669	937
Fra balanse:					
Immaterielle eiendeler	131	150	158	172	179
Varige driftsmidler	7 927	7 780	7 861	7 804	6 871
Finansielle anleggsmidler	2 362	2 048	1 987	2 015	2 088
Varebeholdning	2 058	1 861	1 826	1 604	1 471
Kortsiktige fordringer	2 080	2 207	2 078	1 966	1 946
Bankinnskudd, kontanter, pengemarkedspapirer og aksjefond	559	582	414	138	402
Sum eiendeler	15 117	14 627	14 323	13 700	12 957
Egenkapital	6 649	6 127	5 914	5 586	5 358
Langsiktig gjeld	3 801	4 408	4 368	3 868	3 160
Kortsiktig gjeld	4 667	4 093	4 040	4 245	4 439
Sum gjeld og egenkapital	15 117	14 627	14 323	13 700	12 957
Fra netto kontantstrøm:					
Fra operasjonelle aktiviteter	1 780	1 959	1 325	1 203	1 627
Til investeringsaktiviteter	-988	-765	-826	-1 638	-2 294
Til/fra finansieringsaktiviteter	-821	-1 031	-215	179	494
Netto endring i bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	-30	163	284	-256	-174
Noteopplysninger:					
Gjennomsnittlig antall ansatte regnet i årsverk	5 272	5 386	5 414	5 316	5 364
Avregnet rå ku- og geitemelk i millioner liter	1 475	1 449	1 467	1 475	1 426
Disponert til etterbetaling fra TINE SA i MNOK	870	623	381	383	599

RESULTATREGNSKAP

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Note	2015	2014
DRIFTSINNEKTER				
20 619 528	19 836 504	1, 2	16 406 553	15 910 743
1 189 361	1 132 751		1 189 361	1 132 751
431 874	470 860	3	620 494	646 285
22 240 763	21 440 115		18 216 408	17 689 779
DRIFTSKOSTNADER				
12 522 846	11 968 863	6, 31	10 072 968	9 780 740
3 869 664	3 833 225	7, 8, 26	3 230 377	3 209 977
942 700	930 715	12, 13	813 175	800 970
7 580	8 640	12, 13	7 344	4 070
3 219 972	3 335 395	9, 10	2 600 281	2 689 489
20 562 762	20 076 838		16 724 145	16 485 246
1 678 001	1 363 277		1 492 263	1 204 533
FINANSINNEKTER OG -KOSTNADER				
-	-	14	43 685	57 204
10 409	-17 222	14	777	6 858
-86 838	-117 418	20	-79 863	-111 823
-12 675	-31 688	20	-100 373	-66 198
-10 318	-10 369	21	42 863	-8 767
-99 422	-176 697		-92 911	-122 726
1 578 579	1 186 580		1 399 352	1 081 807
154 857	173 400	11	97 631	133 393
1 423 722	1 013 180		1 301 721	948 414
26 092	24 874	17		
1 397 630	988 306	17		
Overføringer:				
		17	-870 029	-622 981
		17	-431 692	-325 433
			-1 301 721	-948 414
			4 677	16 060

BALANSE

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Note	2015	2014
5 121	5 534	11	-	-
52 551	67 549	12	16 800	21 000
73 772	76 796	12	-	-
131 444	149 879		16 800	21 000
3 743 054	3 530 678	12, 13	3 364 608	3 170 468
4 184 163	4 249 515	13, 18	3 736 093	3 816 296
7 927 217	7 780 193		7 100 701	6 986 764
-	-	14	1 319 464	1 268 873
84 070	72 859	14	22 942	20 017
6 979	6 851		6 922	6 797
2 253 075	1 944 122	8	2 087 329	1 800 408
17 493	23 898		2 689	12 406
2 361 617	2 047 730		3 439 346	3 108 501
10 420 278	9 977 802		10 556 847	10 116 265
2 057 818	1 861 207	15	1 548 773	1 408 530
1 770 220	1 781 750	16	1 312 564	1 340 732
-	-		464 643	354 651
310 016	424 773	22	256 721	385 431
2 080 236	2 206 523		2 033 928	2 080 814
558 609	581 921	23	402 080	460 447
4 696 663	4 649 651		3 984 781	3 949 791
15 116 941	14 627 453		14 541 628	14 066 056

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Note	2015	2014
6 429	6 891	17	6 429	6 891
6 429	6 891		6 429	6 891
340 000	340 000	17	340 000	340 000
6 241 664	5 726 123	17	6 103 887	5 696 218
6 581 664	6 066 123		6 443 887	6 036 218
61 126	53 757	17	-	-
6 649 219	6 126 771		6 450 316	6 043 109
154 037	121 197	8	116 397	94 530
203 996	289 376		181 614	274 925
584 593	564 643	11	510 019	492 549
942 626	975 216		808 030	862 004
858 195	1 432 688		842 922	1 413 606
2 000 000	2 000 000		2 000 000	2 000 000
2 858 195	3 432 688	24	2 842 922	3 413 606
3 800 821	4 407 904		3 650 952	4 275 610
735 074	781 471		735 074	781 471
-	-		309 450	140 667
1 049 354	1 013 352	16	797 564	764 807
1 784 428	1 794 823		1 842 088	1 686 945
618 678	344 420	25	552 160	300 000
870 029	622 981	31	870 029	622 981
104 887	107 915	11	75 284	81 119
236 691	181 741		204 955	163 949
-	-		6 406	22 000
1 052 188	1 040 898		889 438	870 343
2 882 473	2 297 955		2 598 272	2 060 392
4 666 901	4 092 778		4 440 360	3 747 337
15 116 941	14 627 453		14 541 628	14 066 056

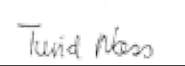
OSLO, 16. FEBRUAR 2016

 ANDERS JOHANSEN

 HELGA THORVIK ULVEN

 ASKILD EGGEBO

 CECILIE BJØRLO

 TURID NÆSS

 NORVALD DALSBØ

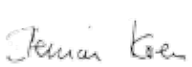

 ROLF ØYVIND THUNE

 MARIT HAUGEN

 TOR ARNE JOHANSEN

 SVEIN FØRDE

 ELIN AARVIK

 STEINAR KOEN

 NILS ASLE DØLMSETH
 Nestleder

 TROND REIERSTAD
 Leder

 HANNE RØFSHOLT
 Konsernsjef

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014		2015	2014
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
1 578 579	1 186 580	Resultat før skattekostnad	1 399 352	1 081 807
-114 550	-55 711	Periodens betalte skatt	-83 193	-36 424
-16 453	-30 230	Gevinst (-) og tap ved salg av varige driftsmidler	-16 067	-30 711
950 280	939 355	Avskrivninger og nedskrivninger	820 519	805 040
-	-	Reversering av nedskrivning av finansielle anleggsmidler	-52 000	-
205	-540	Gevinst (-) og tap ved salg av finansielle anleggsmidler	1 060	2 143
-229 833	29 472	Urealisert verdiendring finansielle poster	-127 022	71 677
-	-	Mottatt utbytte fra datterselskap	-19 577	-14 056
-276 112	-35 582	Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn- og utbetalinger i pensjonsordninger	-265 054	-29 745
		Forskjell mellom resultatført og mottatt utbytte fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	-	-
-10 408	20 029	Effekt av valutakursendringer og urealisert agio	-	-
29 284	-859	Endring i varelager	-140 243	-52 435
-196 611	-35 215	Endring i kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	33 101	-7 023
6 036	-127 266	Endring i leverandørgjeld	-13 641	60 900
-10 394	97 271	Endring i annen kortsiktig gjeld	73 974	-26 033
69 711	-27 912	Endring på konsernmellomværende av operasjonelle aktiviteter	30 209	10 839
-	-			
1 779 733	1 959 392	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 641 417	1 835 979
		Kontantstrømmer til investeringsaktiviteter		
38 215	44 851	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	36 839	43 722
-1 038 318	-796 351	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-951 028	-678 621
15 207	-4 546	Endring i langsiktige fordringer og forpliktelser	9 757	-9 821
-	5 792	Innbetalinger ved salg av finansielle anleggsmidler	1 689	5 757
-3 528	-14 863	Utbetalinger ved kjøp av finansielle anleggsmidler	-4 100	-21 430
-	-	Inn- og utbetalinger til konserninterne langsiktige fordringer	19 577	5 985
-	-			
-988 424	-765 117	Netto kontantstrøm til investeringsaktiviteter	-887 266	-654 408
		Kontantstrømmer til / fra finansieringsaktiviteter		
-	925 749	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	-	925 370
-600 588	-1 202 599	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-601 423	-1 202 591
100 000	-	Netto inn- og utbetalinger av sertifikatlån	100 000	-
-18 723	-13 446	Utbetalt til minoriteter	-	-
174 258	-361 735	Netto endring i kassekreditt	152 160	-369 929
-462	-428	Inn- og utbetalinger av andelskapital	-462	-428
-	-	Endring på mellomværende av konsernbidrag	12 988	1 153
-475 781	-378 700	Utbetalt etterbetaling og lån til melkeprodusentene	-475 781	-378 700
-	-			
-821 295	-1 031 159	Netto kontantstrøm til / fra finansieringsaktiviteter	-812 517	-1 025 125
-29 987	163 116	Netto endring i bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	-58 367	156 446
581 921	413 932	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer 01.01	460 447	304 001
6 674	4 873	Valutaeffekt på kontanter og kontantekvivalenter	-	-
558 609	581 921	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer 31.12	402 080	460 447

REGNSKAPSPRINSIPPER

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge.

KONSOLIDERING

Konsernregnskapet presenterer samlet økonomisk stilling, resultat av årets virksomhet og kontantstrømmer for morselskapet, TINE SA, og datterselskapene. Datterselskap omfatter de selskap hvor TINE SA direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse, som følge av juridisk eller faktisk kontroll. Bestemmende innflytelse anses, i utgangspunktet, å foreligge når en direkte eller indirekte eier mer enn 50 % av den stemmeberettigede kapital. Det anvendes enhetlige regnskapsprinsipp for alle selskap som inngår i konsernet. Alle transaksjoner mellom konsernselskapene, mellomværende og urealiserte konserngevinster elimineres i konsernregnskapet.

Eierandeler i datterselskap innarbeides i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Forskjellen mellom kostpris for eierandelene og bokført verdi av netto eiendeler på oppkjøpstidspunktet analyseres og henføres til de enkelte balanseposter i henhold til virkelig verdi. Kostpris som overstiger virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler, aktiveres som goodwill og avskrives i resultatregnskapet i takt med de underliggende forhold og forventet økonomisk levetid. Ved oppkjøp anvendes nominell skattesats på merverdi eksklusiv goodwill.

Minoritetenes andel inngår i konsernets egenkapital. Endrede eierandeler i datterselskap behandles som egenkapitaltransaksjoner i konsernet og det oppstår således ikke gevinst eller tap i konsernregnskapet.

Felleskontrollert virksomhet er selskap hvor TINE har felles kontroll sammen med en eller flere eiere, og hvor andelen er av langsiktig strategisk karakter. Felles kontroll foreligger normalt der konsernet har en eierandel på 50 %.

Tilknyttede selskap er selskap der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, og hvor andelen er av langsiktig strategisk karakter. Betydelig innflytelse foreligger normalt der konsernet har en eierandel på mellom 20 % og 50 %.

Felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap innarbeides etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Kostpris som overstiger ervervet andel av bokført egenkapital balanseføres som merverdi og avskrives i takt med de underliggende forhold og forventet økonomisk levetid. Konsernets resultat består av andel av resultat etter skatt i de tilknyttede og felleskontrollerte virksomhetene med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier, samt gevinst og tap ved realisasjon av andeler. I resultatregnskapet er andel av resultatet presentert som del av finansresultatet. I balansen klassifiseres eierandeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap som finansielle anleggsmidler. Andel av underskudd resultatføres ikke hvis dette medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ, med mindre konsernet har påtatt seg en forpliktelse eller avgitt garantier for det selskapet.

Ved innarbeidelse av investeringer i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap hvor årsregnskapene er utarbeidet i utenlandsk valuta, omregnes balanseposter til norske kroner på grunnlag av balansedagens kurs. Resultatposter omregnes til norske kroner på grunnlag av gjennomsnittskurs for regnskapsåret. Omregningsdifferansen som oppstår ved at selskapets inngående egenkapital og årets

resultat er omregnet til annen kurs enn utgående egenkapital inngår i konsernets egenkapital.

DRIFTSINNEKTER OG ANDRE INNEKTER

Driftsinntekter vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og andre offentlige avgifter. Inntekt fra salg av varer resultatføres når produktene er levert til kunden og det ikke er uoppfylte forpliktelser som kan påvirke kundens aksept av leveringen. Levering er ikke foretatt før produktene er sendt til avtalt sted og risiko for tap og ukurans er overført til kunden. Individuelle vurderinger basert på avtaler brukes som grunnlag for å estimere og bokføre avsetninger for kvantumsrabatter og varereturer på salgstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

DRIFTSKOSTNADER

Kostnader resultatføres i samme periode som tilhørende inntekt.

HOVEDREGEL FOR KLASSIFISERING AV EIENDELER OG GJELD

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk klassifiseres som anleggsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, samt andre eiendeler som knytter seg til varekretsløpet, klassifiseres som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld er vurdert til pålydende beløp.

IMMATERIELLE EIENDELER

Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i felleskontrollert virksomhet eller tilknyttet selskap inngår i balanseført verdi av investeringen. Goodwill testes for verdifall og balanseføres til anskaffelseskostnad med fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningstid for goodwill er fem år med mindre lengre levetid er særskilt begrunnet.

Andre immaterielle eiendeler

Utgifter til andre immaterielle eiendeler balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immateriell eiendel og utgiftene kan måles pålitelig. I motsatt fall kostnadsføres slike utgifter fortløpende. Immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Immaterielle eiendeler nedskrives til virkelig verdi dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn sum av balanseført verdi og eventuelle gjenstående tilvirkningsutgifter.

Forsknings- og produktutviklingskostnader

Egne forsknings- og utviklingsutgifter kostnadsføres løpende.

ANLEGGSMIDLER

Varige driftsmidler

Investeringer i produksjonsanlegg og andre varige driftsmidler måles til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Renter som knytter seg til anleggsperioden for betydelige varige driftsmidler under oppføring balanseføres som en del av kostprisen. Anskaffelseskost for varige driftsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives

lineært over den økonomiske levetiden. Kostnader forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir løpende kostnadsført. Kostnader ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmidlenes levetid vesentlig, aktiveres og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmidlet er lavere enn balanseført verdi og verdifallet forventes å ikke være forbigående, foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere.

Leieavtaler

Leieavtaler klassifiseres som finansiell eller operasjonell leie etter en konkret vurdering av den enkelte avtale. Leieavtaler knyttet til eiendeler som leies på betingelser hvor TINE SA i all hovedsak innehar økonomisk risiko og kontroll til eierskapet, blir klassifisert som finansielle leieavtaler. Varige driftsmidler under finansielle leieavtaler balanseføres og tilhørende leieforpliktelser blir inkludert i balanseposten annen langsiktig gjeld til nåverdien av leiebetalingene. Driftsmiddelet avskrives planmessig, og forpliktelsen reduseres med betalt leie etter fradrag for beregnet rentekostnad.

Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebeløp knyttet til operasjonelle leieavtaler kostnadsføres lineært over leieperioden.

Aksjer og andeler i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap

Investeringer i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringene vurderes til anskaffelseskost fratrukket eventuelle nedskrivninger. Nedskrivning til virkelig verdi gjennomføres dersom verdifallet ikke er forbigående. Nedskrivningen reverseres i den grad grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Mottatt utbytte og konsernbidrag fra datterselskapene som representerer avkastning i eiertiden inntektsføres som annen finansinntekt. Konsernbidrag fra datterselskap bokføres det samme året som datterselskapet avsetter beløpet. Utbytteinntekter inntektsføres når utbyttet er vedtatt.

Andre aksjer og andeler klassifisert som anleggsmidler

Investeringer i anleggsaksjer og andeler hvor selskapet ikke har betydelig innflytelse, balanseføres til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene som representerer avkastning i eiertiden, inntektsføres som annen finansinntekt når utbyttet er vedtatt.

Langsiktige fordringer

Langsiktige fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger. Renteinntekter bokføres når de er opptjent.

OMLØPSMIDLER

Varebeholdning

Beholdninger av varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost etter «først inn - først ut» prinsippet og virkelig verdi. Anskaffelseskost for egentilvirkede varer og varer under tilvirkning består av direkte materialer, direkte lønn samt andre direkte og indirekte tilvirkningskostnader (basert på normal produksjon). Anskaffelseskost justeres for utjevnings-

avgifter og -tilskudd. Anskaffelseskost for råvarer og handelsvarer er netto innkjøpspris. Virkelig verdi er estimert salgspris fratrukket nødvendige utgifter til ferdigstilling, salg og distribusjon.

Innkjøp av vesentlige reservedeler inngår i bokført varelager. Delene kostnadsføres ved uttak.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for forventede tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Aksjefond og børsnoterte aksjer

Markedsbaserte finansielle instrumenter, herunder aksjefond og børsnoterte aksjer, som inngår i en handelsportefølje, vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Andre kortsiktige investeringer vurderes til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen.

Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer

Regnskapslinjen bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

EGENKAPITAL

Andelskapital

Andelskapitalen i TINE SA er summen av de andeler medlemmene i TINE SA har. Hvert medlem har en andel. Andelens pålydende er kr 500. Medlemskap i TINE SA er åpent for melkeprodusenter som disponerer melkevote.

Avsatt etterbetaling

Avsatt etterbetaling reguleres av Lov om Samvirkeforetak § 27. Avsatt etterbetaling besluttes av årsmøtet. Rammen er årets resultat etter skatt. Utdelingen fordeles på grunnlag av leveransen av melk i kalenderåret. Det kan ikke betales ut mer enn det som vil være i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk.

Etterbetalingsfond

Overskudd kan etter innstilling fra styret og innenfor totalramme som styret har forslått, disponeres til etterbetalingsfond og etterbetaling for levert melk i året. Det er årsmøtet som vedtar eventuelle utdelinger fra etterbetalingsfondet. Utdelinger skjer til de som er medlemmer på beslutningstidspunktet og skal skje på grunnlag av leveransen av melk for det foregående kalenderåret.

GJELD

Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt gjeldsbeløp. Opptakskostnader kostnadsføres ved opptakstidspunktet.

Usikre forpliktelser

Usikre forpliktelser blir regnskapsført dersom det er sannsynlighetsovervekt for at de kommer til oppgjør. Beste estimat benyttes ved beregning av oppgjørsverdi.

Avsetning til omstilling og restrukturering

Når det fattes vedtak om omstilling eller restrukturering, avsettes for-

ventede utgifter knyttet til gjennomføringen av tiltaket. Avsetningen er basert på beste estimat og revurderes ved hver periodeavslutning. Utgifter som påløper under gjennomføring av restruktureringen, føres løpende mot avsetningen.

PENSJONSORDNINGER - YTSELSESDRØNINGER

TINE har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til avtalte fremtidige pensjonsytelser. Forpliktelsen kostnadsføres over opptjeningsperioden i henhold til planens opptjeningsformel. Allokeringmetode tilsvarende planens opptjeningsformel med mindre det vesentlige av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. Lineær opptjening legges da til grunn.

Pensjonsforpliktelser beregnes på basis av forutsetninger om antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn og pensjoner og nivået på folketrygdens grunnbeløp og aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang og uføretariff. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse består av brutto pensjonsforpliktelse fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler. Netto pensjonsforpliktelser på underfinansierte ordninger balanseføres som langsiktige finansielle forpliktelser, mens netto pensjonsmidler på overfinansierte ordninger balanseføres som finansielle anleggsmidler dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. Arbeidsgiveravgift inkluderes i bokførte forpliktelser for faktisk underfinansierte ordninger.

Endringer i forpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplanen, kostnadsføres umiddelbart dersom planendringer er ubetingede på tidspunkt for endring. Eventuelle planendringer som er betinget av fremtidig ansettelse, amortiseres lineært over perioden frem til ytelsen er ubetinget. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid for den del av avvikene som overstiger 10 % av det høyeste av henholdsvis brutto pensjonsforpliktelse og brutto pensjonsmidler.

Ved deltakelse i ytelsesbaserte flerforetaksordninger, regnskapsfører foretaket sin andel av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler og kostnad tilknyttet pensjonsordningen. Når det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon til å bokføre en flerforetaksordning som en ytelsesbasert pensjonsordning, bokføres ordningen som om den var en innskuddsordning.

Forpliktelser innenfor den nye Fellesordningen for AFP er en ytelsesbasert flerforetaksordning, men denne bokføres som en innskuddsbasert ordning da den for tiden ikke er målbar og allokert mellom de deltakende foretak.

Netto pensjonskostnad, som er brutto pensjonskostnad fratrukket estimert avkastning på pensjonsmidlene, korrigert for fordelt virkning av estimatavvik og endringer i pensjonsplaner, klassifiseres som ordinær driftskostnad og er presentert sammen med lønn og andre ytelser under personalkostnader i resultatregnskapet. Tilskudd fra ansatte inngår i netto pensjonskostnad.

PENSJONSORDNINGER - INNSKUDDSORDNINGER

Pensjonsplanen i en innskuddsbasert pensjonsordning er en pensjonsordning hvor TINE betaler et årlig pensjonsinnskudd for hvert enkelt

medlem. Pensjonsinnskuddet blir betalt til en forvalter og TINE har ingen forpliktelser knyttet til ordningen etter at innskuddet er betalt. Dermed kan man heller ikke forhåndsbestemme hvor stor den fremtidige pensjonsytelsen vil bli. Innskuddsplaner periodiseres etter sammenstillingsprinsippet. Årets innskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres som personalkostnad når de påløper. For innskuddsplaner så balanseføres ikke forpliktelser eller eiendeler.

SKATTER

Skattekostnaden består av betalbar skatt på skattepliktig inntekt og formue og endringer i utsatt skatt. Skattekostnaden sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skatt knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapitalen. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret, samt eventuelt skattemessig fremførbart underskudd. Ved beregningen benyttes nominell skattesats. Positive og negative forskjeller som reverserer i samme periode utlignes. Utsatt skatt og utsatt skattefordel presenteres netto i balansen. I konsernet presenteres utsatt skatt netto for skatteposisjoner knyttet til selskap som inngår i samme skattekonsern. Utsatt skattefordel oppstår dersom en har midlertidige forskjeller som gir opphav til skattemessige fradrag i fremtiden. Utsatt skattefordel balanseføres når det er sannsynlig at denne kan utnyttes i fremtidige år.

VALUTA

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til valutakurs på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta, som ikke inngår i sikringsforhold, vurderes til dagskurs. Realiserte og urealiserte gevinster og tap på valuta presenteres netto i resultatregnskapet som finanspost.

FINANSIELLE DERIVATER OG SIKRING

Regnskapsmessig behandling av finansielle derivater følger intensjonen bak inngåelsen av avtalene. Derivater klassifiseres som finansielt anleggsmiddel eller langsiktig finansiell forpliktelse dersom gjenværende løpetid er lengre enn ett år.

Rentederivat

TINE benytter rentesikringsinstrumenter for å sikre seg mot store svingninger i rentekostnadene. Regnskapsføring av gevinster og tap avhenger av om rentederivatet er utpekt som sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Rentederivater som ikke er sikringsinstrument vurderes i henhold til laveste verdis prinsipp. Urealiserte tap kostnadsføres som finanskostnad.

Valutaderivat

For å sikre seg mot svingninger i valutakursene inngår TINE valutaderivater i tråd med vedtatt finansiell policy. Regnskapsføring av gevinster og tap avhenger av om valutaderivatet er utpekt som sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Valutaderivater som ikke er sikringsinstrument vurderes til virkelig verdi. Verdiendringer resultatføres som finansinntekt eller finanskostnad.

Sikring

Regnskapsmessig behandling av finansielle derivater utpekt som sikringsinstrument bokføres i henhold til prinsippene for sikringstypene verdisikring, kontantstrømsikring eller sikring av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet.

Ved verdisikring av balanseførte eiendeler eller forpliktelser balanse-

føres derivatet til virkelig verdi. Balanseført verdi av den sikrede eien- delen eller forpliktelsen justeres for verdien av det finansielle derivatets verdiendring som knytter seg til sikret risiko.

Ved sikring av fremtidige kontantstrømmer balanseføres derivatene til virkelig verdi. Både urealiserte og realiserte gevinster eller tap på derivatene (etter skatt) bokføres direkte mot egenkapitalen inntil sikret kontantstrøm påvirker resultatregnskapet.

Sikring av nettoinvestering i utenlandsk valuta benyttes på konsernnivå. Sikringsinstrumentene balanseføres til virkelig verdi som ved kontantstrømsikring. Urealiserte gevinster og tap på sikringsinstrumentene (etter skatt) bokføres direkte mot egenkapitalen inntil den utenlandske virksomheten blir solgt eller sikringsforholdet avvikles.

BRUK AV ESTIMATER OG INFORMASJON OM BETYDELIGE ESTIMATER

De beskrevne regnskapsprinsippene innebærer at ledelsen i TINE har anvendt estimater og forutsetninger som påvirker poster i resultat og balanse. Estimatenes baseres på erfaring og en vurdering av underliggende faktorer. Fremtidige hendelser og endringer i rammebetingelser kan medføre at estimater og forutsetninger må endres. Endringer i regnskapsmessige estimater resultatføres i den periode estimatene endres, med mindre utsatt resultatføring følger av god regnskapskikk. Vurderinger, estimater og forutsetninger som har vesentlig effekt for regnskapet oppsummeres nedenfor.

Avskrivninger

Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er basert på antatt levetid for disse. Endrede markedsforhold og fremtidige investeringsbeslutninger vil påvirke eksisterende produksjonskapasitet og forventet brukstid. Dette kan gi grunnlag for endrede avskrivningsprofiler og vil påvirke fremtidige resultater.

Nedskrivninger

TINE har betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler inklusiv goodwill, datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap. Disse anleggsmidlene testes for nedskrivninger når det foreligger indikatorer på mulige verdifall. Slike indikatorer kan være endringer i markedspriser, avtalestrukturer, negative hendelser eller andre driftsforhold. Ved beregning av gjenvinnbart beløp må det gjøres en rekke estimater vedrørende fremtidige kontantstrømmer der pris, salgsvolum og levetid er de viktigste faktorene.

Pensjoner

Beregning av virkelig verdi av pensjonsforpliktelser er basert på flere økonomiske og demografiske forutsetninger. Enhver endring i de anvendte forutsetninger påvirker den beregnede forpliktelsen. Det henvises til note 8 for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn.

Virkelig verdi finansielle instrumenter

Prinsipper for å estimere virkelig verdi er i hovedsak basert på markedspriser og ulike verdsettelsesmetoder. Virkelig verdi av valutaterminkontrakter er fastsatt ved å benytte kursen på balansedagen. Virkelig verdi av valutaswapper er beregnet til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer. Virkelig verdi av opsjoner er fastsatt ved bruk av opsjonspringsmodeller. Virkelig verdi av rentederivater beregnes som nåverdi av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar markedsrentekurve. For alle overnevnte derivater er virkelig verdi bekreftet av den finansinstitusjon som selskapet har inngått avtalene med.

Utsatt skattefordel

Utsatt skattefordel balanseføres bare i den grad det er sannsynlig at det vil være fremtidig skattepliktig overskudd som er stort nok til å nyttiggjøre seg skattefordelen enten ved at enheten har vist overskudd nylig eller ved at det er identifisert eiendeler med merverdier.

Avsetninger

For enkelte resultatposter i regnskapet avsettes det for forventede fremtidige kostnader basert på estimater og informasjon som er tilgjengelig på tidspunkt for regnskapsavleggelse. Disse avsetningene kan avvike fra faktisk fremtidig kostnad. Avsetninger knytter seg eksempelvis til tap på kunder, ukurans på varer, avsetning til restrukturering, omstilling og betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, herunder omtvistede forhold og rettsaker.

SEGMENTER

Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstaker. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er definert som konsernledelsen.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden.

Presentasjonsvaluta

Alle beløp er i TNOK dersom ikke annet er angitt. Den funksjonelle valuta til morselskapet TINE SA og konsernets presentasjonsvaluta er NOK.

ENDRING AV REGNSKAPSPRINSIPP OG SAMMENLIGNINGSTALL

Sammenligningstall er utarbeidet basert på de samme prinsipper som tall for innværende regnskapsperiode.

Det har ikke blitt gjennomført vesentlige reklassifiseringer eller prinsippendringer i 2015. Noen mindre endringer vedrørende presentasjon av finansposter er gjennomført.

NY NORSK REGNSKAPSSTANDARD FOR ØVRIGE FORETAK

Øvrige foretak er hovedsakelig foretak som ikke er børsnoterte og som heller ikke er små foretak etter regnskapsloven § 1-6. Følgelig blir TINE SA omfattet av den nye regnskapsstandarden. Denne forventes tidligst implementert 1. januar 2017. For 2015 er det ikke foretatt noen tilpasninger av denne.

Områder som kan være av større betydning er kartlagt. Disse nevnes kort under. Adgangen til utsatt innregning av aktuariemessige gevinster og tap (korridormetoden) foreslås ikke videreført. Dette vil påvirke TINE. Totalresultat foreslås innført som et nytt resultatbegrep. Det består av årsresultatet og sum andre inntekter og kostnader, med mindre disse presenteres som del av egenkapitalnoten. Det må avklares hvilket resultatbegrep som skal anvendes som grunnlag for vurdering av etterbetalingen som skal utbetales til melkeprodusenten. I dag er det ingen standard i Norge som skiller mellom gjeld og egenkapital eller som definerer disse poster. Dette forventes regulert i den nye standarden. På dette felt må Samvirkeloven harmoniseres med den nye regnskapsstandarden. Utfallet av dette kan påvirke oppsettet av balansen vedrørende forholdet mellom egenkapital og gjeld og andel egenkapital for TINE SA og TINE Konsern.

NOTER

NOTEOVERSIKT

RESULTATREGNSKAP

NOTE 1	Segmentinformasjon	44
NOTE 2	Salgsinntekt ferdigvarer fordelt på geografisk område	44
NOTE 3	Andre driftsinntekter	45
NOTE 4	Offentlige tilskudd	45
NOTE 5	Større enkelttransaksjoner	45
NOTE 6	Vareforbruk og varebeholdningsendringer	45
NOTE 7	Personalkostnader og antall årsverk	45
NOTE 8	Pensjoner og pensjonsforpliktelser	46
NOTE 9	Honorar til revisor	48
NOTE 10	Andre driftskostnader	48
NOTE 11	Skatter	48

BALANSE

NOTE 12	Immaterielle eiendeler og goodwill	50
NOTE 13	Varige driftsmidler	51
NOTE 14	Datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	52
NOTE 15	Varebeholdning	53
NOTE 16	Mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	53
NOTE 17	Egenkapital	53
NOTE 18	Forpliktelser knyttet til balanseførte leieavtaler	54
NOTE 19	Balanseførte avsetninger for forpliktelser	54

FINANSIELL INFORMASJON

NOTE 20	Finansiell risiko og sikringsinstrumenter	55
NOTE 21	Netto andre finansinntekter og -kostnader	56
NOTE 22	Utlån og garantier	57
NOTE 23	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	57
NOTE 24	Annen langsiktig gjeld	57
NOTE 25	Kortsiktig rentebærende gjeld	58

ØVRIGE OPPLYSNINGER

NOTE 26	Nærstående parter og ledende personell	59
NOTE 27	Ikke balanseførte leieforpliktelser	60
NOTE 28	Transaksjoner med nærstående parter	60
NOTE 29	Pantsettelse	60
NOTE 30	Miljøforhold	60

TINE RÅVARE OG MARKEDSREGULERING

NOTE 31	TINE Råvare	61
NOTE 32	Kjøp av rå ku- og geitemelk fra melkeprodusentene	62
NOTE 33	Mellomværende med Landbruksdirektoratet - markedsregulering og tilskuddsordninger	62

RESULTATREGNSKAP

NOTE 1 Segmentinformasjon

Beløp i 1000 kroner

Konsernets virksomhet er inndelt i tre driftssegmenter. Segmentinndelingen er basert på produkt og geografi, og er i samsvar med inndelingen anvendt i konsernets interne prestasjonsmåling og ressursallokering. Meierivirksomheten er inndelt i norsk og internasjonal virksomhet.

	2015				2014					
	Meieri Norge	Meieri Internasjonal	Annen virksomhet	Øvrige aktiviteter og elimineringer	Total	Meieri Norge	Meieri Internasjonal	Annen virksomhet	Øvrige aktiviteter og elimineringer	Total
Salgsinntekter/resultat										
Flytende meieriprodukter	8 399 552	-	181 122	-	8 580 674	8 318 948	-	193 393	-	8 512 341
Faste meieriprodukter	5 709 358	2 857 879	410 328	-	8 977 564	5 479 722	2 355 633	391 128	-	8 226 483
Juice, frukt-drikker og vann	897 582	-	-	-	897 582	927 564	-	-	-	927 564
Ferdigmat	10 275	-	823 381	-	833 656	14 743	-	778 438	-	793 181
Iskrem og desserter	250 543	-	1 009 930	-	1 260 472	213 585	-	1 079 401	-	1 292 986
Øvrige produkter	61 517	-	8 062	-	69 580	76 497	-	7 452	-	83 949
Salgsinntekt ferdigvarer eksternt	15 328 826	2 857 879	2 432 823	-	20 619 528	15 031 060	2 355 633	2 449 812	-	19 836 504
Salgsinntekt ferdigvarer eksternt	15 328 826	2 857 879	2 432 823	-	20 619 528	15 031 060	2 355 633	2 449 812	-	19 836 504
Salgsinntekt ferdigvarer internt	1 203 373	2 939	-	-1 206 312	-	1 139 559	2 250	-	-1 141 809	-
Salgsinntekt ferdigvarer totalt	16 532 199	2 860 818	2 432 823	-1 206 312	20 619 528	16 170 619	2 357 883	2 449 812	-1 141 809	19 836 504
Salgsinntekt råvarer	1 189 361	-	-	-	1 189 361	1 132 751	-	-	-	1 132 751
Andre inntekter	581 296	16 738	30 434	-196 593	431 875	611 359	15 769	29 188	-185 457	470 860
Sum driftsinntekter	18 302 856	2 877 556	2 463 257	-1 402 905	22 240 763	17 914 729	2 373 652	2 479 000	-1 327 266	21 440 115
Av- og nedskrivninger	-817 078	-60 869	-72 332	-	-950 280	-808 512	-56 365	-72 478	-2 000	-939 355
Øvrige driftskostnader	-15 989 093	-2 738 820	-2 286 369	1 401 800	-19 612 482	-15 906 808	-2 287 648	-2 256 285	1 313 258	-19 137 483
Driftsresultat	1 496 684	77 867	104 556	-1 105	1 678 001	1 199 409	29 639	150 236	-16 007	1 363 277
Balanse										
Eiendeler	14 178 819	1 033 258	957 243	-1 052 379	15 116 941	13 813 140	879 623	956 093	-1 021 403	14 627 453
Gjeld, ikke rentebærende	4 246 917	789 804	387 075	-432 948	4 990 849	3 967 506	660 446	416 127	-320 504	4 723 574
Investeringer	952 362	29 822	57 042	-	1 039 225	679 328	36 052	137 032	-	852 412

Beskrivelse av segmentene:

Segmentet Meieri Norge består hovedsakelig av TINE SA og OsteCompagniet AS. Meieri Internasjonal består av underkonsernene Norseland Inc. (USA), Norseland Ltd. (UK) og Wernersson Ost AB (Sverige). Annen virksomhet består av underkonsernene Diplom-Is AS og Fjordland AS, samt TINE SA sine øvrige datterselskap (se note 14). TINE Holding AB er inkludert i Øvrige aktiviteter og elimineringer.

NOTE 2 Salgsinntekt ferdigvarer fordelt på geografisk område

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Geografisk område	2015	2014
17 533 621	17 252 630	Norge	15 698 075	15 260 697
1 231 828	1 126 750	Øvrig Europa	157 370	146 630
3 604	2 545	Afrika	33	206
1 708 942	1 323 404	Amerika	468 493	421 580
751	769	Asia	751	748
140 782	130 406	Oceania	81 831	80 882
20 619 528	19 836 504	Sum salgsinntekt ferdigvarer	16 406 553	15 910 743

I 2015 er TINEs salgsinntekter preget av god salgsutvikling for ost og økt aktivitet internasjonalt. Den positive utviklingen i salgsinntektene utenfor Norge er også påvirket av fordelaktige valutakurser. Forøvrig vises til omtale i konsernstyrets beretning.

NOTE 3 Andre driftsinntekter

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Inntektsgrupper	2015	2014
110 503	111 578	Transportinntekter	118 012	118 126
293 602	324 971	Andre inntekter	475 191	493 390
27 769	34 311	Gevinst ved salg av anleggsmidler	27 291	34 769
431 874	470 860	Sum andre driftsinntekter	620 494	646 285

NOTE 4 Offentlige tilskudd

Beløp i 1000 kroner

Det er mottatt Skattefunn midler og andre statlige og kommunale tilskudd i henhold til tabellen under:

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Inntektsart	2015	2014
863	839	Skattefunn	376	378
16 976	20 256	Andre statlige og kommunale tilskudd	16 976	20 256
17 839	21 095	Sum offentlige tilskudd	17 352	20 634

NOTE 5 Større enkelttransaksjoner

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Resultatposter	2015	2014
24 326	36 751	Gevinst ved salg av varige driftsmidler	23 858	36 031
-36 097	-88 603	Kostnader knyttet til omstillinger	-36 097	-88 603
		Balanse		
250 190	71 160	Investeringer i større nyanlegg	250 190	71 160

Gevinst ved salg av varige driftsmidler gjelder hovedsakelig salg av meierianlegg. Det er kostnadsført omstillingskostnader i TINE SA både i 2014 og 2015. Omstillingskostnadene omfatter omstillingstiltak, sluttvederlag og pensjoner. Investeringer i større nyanlegg gjelder hovedsakelig utvidelse av meierianleggene på Tretten og Frya.

NOTE 6 Vareforbruk og varebeholdningsendringer

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Kostnadsart	2015	2014
12 605 699	12 055 800	Forbruk av råvarer og innkjøpte handelsvarer	10 198 093	9 858 812
-82 853	-86 937	Beholdningsendring av varer i arbeid og ferdigvarer	-125 125	-78 072
12 522 846	11 968 863	Sum vareforbruk og varebeholdningsendringer	10 072 968	9 780 740

NOTE 7 Personalkostnader og antall årsverk

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Kostnadsart	2015	2014
3 081 672	3 108 649	Lønn, feriepenger og kostnader vikarhjelp	2 606 073	2 651 731
396 931	396 884	Arbeidsgiveravgift	338 382	334 090
201 892	145 979	Pensjonskostnader inkludert arbeidsgiveravgift, jfr. note 8	158 357	101 209
189 169	181 713	Andre personalkostnader	127 565	122 947
3 869 664	3 833 225	Sum personalkostnader	3 230 377	3 209 977
5 272	5 386	Gjennomsnittlig antall ansatte regnet i årsverk	4 377	4 436

Personalkostnader har hatt en svak økning fra 2014 til 2015. En svakere norsk krone har medført at personalkostnadene i Meieri Internasjonalt har økt betydelig uttrykt i norske kroner. I tillegg har pensjonskostnadene økt som en konsekvens av arbeidsgiveravgift på økte premieinnbetalinger og reduksjon i forventet avkastning på pensjonsmidlene.

Effektivisering i Diplom-Is AS og organisasjonsutvikling i TINE SA har påvirket utviklingen i lønnskostnadene positivt. Av samme årsaker er antall ansatte regnet i årsverk redusert fra 2014 til 2015. Det vises også til omtale i konsernstyrets beretning under temaene annen virksomhet og organisasjon og mennesker.

NOTE 8 Pensjoner og pensjonsforpliktelser

Beløp i 1000 kroner

TINE SA og norske datterselskap har kollektiv pensjonsordning i MP Pensjon i henhold til lov om foretakspensjon. Ordningen tilfredsstiller reglene for obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Den kollektive pensjonsordningen er ytelsesbasert og ordningen innregnes regnskapsmessig som en ytelsesplan. Ytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Tjenestepensjonen kommer i tillegg til folketrygden og er uavhengig av ytelsen fra folketrygden. Konsernets datterselskap utenfor Norge har etablert pensjonsordninger i samsvar med lokale lover.

MP Pensjon er en selveiende stiftelse som omfatter ansatte i TINE SA og norske datterselskap. Formålet til MP Pensjon er å yte alders- og uførepensjoner til medlemmer og etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner, samboer og barn. MP Pensjons midler holdes adskilt fra foretakets midler. MP Pensjon står under tilsyn av Finanstilsynet og har konsesjon til å drive virksomhet som pensjonskasse.

Pensjonsordningen i MP Pensjon gir følgende ytelser ved full opptjeningsstid (30 år eller mer):

Pensjon	Beregningsgrunnlag	Pensjonsytelse
Alderspensjon	Inntil 6 G	16 % av sluttlønn. ¹⁾
	Fra 6 G til 12 G	44 % av sluttlønn. ¹⁾
Etterlattpensjon ektefelle / samboer	Beregnet alderspensjon	55 % av beregnet alderspensjon.
Etterlattpensjon barn	Sluttlønn	55 % av beregnet alderspensjon for yngste barn og 25 % for øvrige barn under 21 år. Samlet barnpensjon deles likt mellom barna.
Uførepensjon	Beregnet alderspensjon	Lik beregnet alderspensjon. Barnetillegg på 10 % av uførepensjon for hvert barn under 21 år, inntil 6 barn.

¹⁾ Pensjonsytelser opptjent frem til 31.12.2013 var på hhv 20 % og 48 % av sluttlønn.

I tillegg til den kollektive pensjonsordningen har TINE SA og de norske datterselskapene en driftspensjonsordning for ansatte med lønn over 12 G. Pensjonsytelsen i denne ordningen utgjør 66 % av lønn utover 12 G og trer i kraft fra 62 år eller 67 år. Rettighetene i denne ordningen var tidligere avhengig av fortsatt ansettelse i TINE Gruppen. Dette ble endret ved styrevedtak sommeren 2014 slik at opptjente rettigheter består, selv om arbeidsforholdet avsluttes. Effekten av denne endringen ble kostnadsført i 2014 som «Resultatført planendring».

TINE SA og de fleste norske datterselskap er innen avtaleområdet LO-NHO. Ansatte i selskapene har, basert på dette, anledning til å søke om AFP-pensjon fra 62 år. Gjeldende AFP-ordning er en ytelsesbasert flerforetaksordning. Selskapene innen avtaleområdet LO-NHO har en reell økonomisk forpliktelse som følge av avtalen om AFP-ordning. Det foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon til å muliggjøre innregning av forpliktelse i årsregnskapet. Dette medfører at ingen forpliktelse for gjeldende AFP-ordning balanseføres.

For TINE Konsern og TINE SA omfatter de ulike ordningene pr 31.12.2015 følgende antall personer:

TINE KONSERN			TINE SA	
Ansatte	Pensjonister		Ansatte	Pensjonister
5 104	3 957	Ytelsesbaserte ordninger i MP Pensjon	4 569	3 652
44	34	Udekkede ordninger ²⁾	39	34
335	-	Tilskuddsordninger	-	-
-	9	AFP	-	-

²⁾ Udekkede ordninger gjelder i hovedsak driftspensjon for ansatte med lønn over 12 G og gavepensjon for ansatte som tidligere har falt utenfor den kollektive pensjonsordningen i MP Pensjon.

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Pensjonskostnader	2015	2014
396 914	389 531	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	347 008	338 319
358 814	362 375	Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	329 016	331 476
-634 332	-692 178	Nettoavkastning på pensjonsmidler	-581 773	-634 074
14 373	29 178	Resultatført estimatavvik	14 317	24 989
-	44 447	Resultatført planendring	-	36 506
-50 717	-50 175	Tilskudd fra ansatte	-45 791	-44 901
55 607	17 966	Periodisert arbeidsgiveravgift	49 117	11 733
61 233	44 835	Øvrige pensjonskostnader (herunder AFP-premie og tilskuddsordninger)	46 463	37 161
201 892	145 979	Netto pensjonskostnad	158 357	101 209

Note 8 forts. neste side

Note 8 forts.

Avstemming av pensjonsordningens finansielle status 31.12 mot beløp i balansen:

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014	Pensjonsforpliktelse og -midler	31.12.2015	31.12.2014
-12 202 741	-11 522 500	Påløpte pensjonsforpliktelser	-11 311 571	-10 644 858
14 673 483	13 726 844	Pensjonsmidler (til markedsverdi)	13 545 793	12 652 269
2 470 742	2 204 344	Netto pensjonsmidler eksklusiv arbeidsgiveravgift og estimatavvik	2 234 222	2 007 412
-216 455	-258 885	Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-146 893	-206 428
-1 212	-1 337	Arbeidsgiveravgift	-	-576
2 253 075	1 944 122	Netto pensjonsmidler overfinansiert ordning	2 087 329	1 800 408
-211 391	-189 926	Påløpte pensjonsforpliktelser	-122 593	-108 334
65 378	55 879	Pensjonsmidler (til markedsverdi)	436	593
-146 013	-134 048	Netto pensjonsforpliktelser eksklusiv arbeidsgiveravgift og estimatavvik	-122 157	-107 741
10 715	29 654	Ikke resultatført virkning av estimatavvik	22 984	28 384
-18 739	-16 804	Arbeidsgiveravgift	-17 224	-15 173
-154 037	-121 197	Netto pensjonsforpliktelse underfinansiert ordning	-116 397	-94 530

Følgende forutsetninger er anvendt i Norge for TINE Konsern og TINE SA:

Økonomiske forutsetninger	31.12.2015	31.12.2014
Diskonteringsrente	2,30 %	3,00 %
Forventet lønnsregulering	3,00 %	3,50 %
Forventet regulering av folketrygdens grunnbeløp (G)	2,50 %	3,00 %
Forventet pensjonsøkning	2,00 %	2,70 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler ¹⁾	4,00 %	4,75 %
Demografiske forutsetninger		
Anvendt dødelighetstabell	K2013	K2013
Anvendt uføretariff	Styrket KU	Styrket KU
Frivillig avgang (alle aldre)	Gjennomsnitt 3-5 % pr år	Gjennomsnitt 3-5 % pr år

¹⁾ Ved beregning av årets pensjonskostnad er det lagt til grunn en forventet avkastning på pensjonsmidlene basert på historisk og forventet avkastning i MP Pensjon.

Økonomiske og demografiske forutsetninger lagt til grunn for beregning og regnskapsføring av pensjoner, er basert på forventninger til den faktiske medlemsbestanden, forholdene i pensjonsordningen i MP Pensjon og TINE sine antagelser om fremtidig økonomisk utvikling.

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Faktisk avkastning på sammensetning av pensjonsmidlene	2015	2014
7,25 %	4,71 %	Faktisk avkastning på pensjonsmidler i foretakspensjonsordningen	7,25 %	4,71 %
31.12.2015	31.12.2014	Pensjonsmidler i foretakspensjonsordningen i MP pensjon har følgende sammensetning:	31.12.2015	31.12.2014
50,21 %	48,87 %	Aksjer	50,21 %	48,87 %
42,93 %	43,62 %	Obligasjoner	42,93 %	43,62 %
4,31 %	4,69 %	Eiendom	4,31 %	4,69 %
2,56 %	2,82 %	Øvrige eiendeler	2,56 %	2,82 %

Sensitivitetsanalyse ved endring i forutsetninger

Måling av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader baseres på flere økonomiske og demografiske forutsetninger. Tabellen nedenfor viser estimert følsomhet for de vesentligste økonomiske forutsetningene i TINE Konsern. Sensitiviteten spesifiserer beløpsmessig effekt på pensjonskostnad og brutto pensjonsforpliktelse knyttet til den kollektive pensjonsordningen i MP Pensjon som følge av en rimelig økning eller reduksjon i en av de benyttede forutsetninger.

	Diskonteringsrente		Forventet lønnsregulering		Forventet pensjonsregulering	
	0,5 %	-0,5 %	0,5 %	-0,5 %	0,5 %	-0,5 %
Endring i (MNOK)						
Balansførte påløpte pensjonsforpliktelser	-1 164	1 355	396	-362	507	-468
Kostnadsført nåverdi av årets opptjening	-56	68	32	-29	20	-19

Den vesentligste demografiske forutsetningen er dødelighetstabell. Et år lengre levetid i dødelighetstabellen vil medføre en økning i brutto pensjonsforpliktelse pr 31. desember 2015 på MNOK 503.

Analysen som er spesifisert over, er gjennomført av aktuar og basert på forhold pr 31.12.2015. Beregningene er basert på en antakelse om at alle andre forutsetninger er uendret. Det å holde øvrige forutsetninger uendret representerer en begrensning på analysen, da det vil kunne være en korrelasjon mellom noen av endringene.

NOTE 9 Honorar til revisor

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014		2015	2014
		Honorar til valgt revisor - Deloitte AS		
4 773	5 341	Lovpålagte revisjonstjenester	2 639	3 123
762	630	Honorar for attestasjonstjenester	727	625
815	891	Honorar for skatterådgivning	627	673
359	1 140	Honorar for andre tjenester	332	80
6 709	8 002	Sum honorar til valgt revisor - Deloitte AS	4 325	4 501

Tabellen viser kostnadsført honorar til revisor eksklusiv merverdiavgift. Honorar for attestasjonstjenester gjelder hovedsakelig attestasjonstjenester mot Landbruksdirektoratet og attestasjon av rapport om samfunnsansvar. I TINE Konsern inkluderer honorar for andre tjenester i 2014 teknisk bistand i forbindelse med vurderinger av oppkjøp.

TINE KONSERN

2015	2014	
		Honorar til andre revisorer
1 725	1 403	Lovpålagte revisjonstjenester
251	188	Honorar for skatterådgivning
84	89	Honorar for andre tjenester
2 060	1 680	Sum honorar til andre revisorer

Honorar til andre revisorer omfatter selskapene Norseland Inc., Alpine Dairy LLC og Bunes Fryselager AS.

NOTE 10 Andre driftskostnader

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Kostnadsart	2015	2014
1 083 022	1 110 910	Indirekte kostnader knyttet til produksjon og drift	940 258	970 935
1 059 690	1 068 146	Transportkostnader	979 782	992 656
-491 529	-474 288	Stedsfrakttinntekter (innfrakttillegg og distribusjonstillegg) ¹⁾	-491 529	-474 288
1 548 010	1 613 373	Salgs-, markedsførings- og andre driftskostnader	1 153 105	1 184 629
9 971	8 877	Eiendomsskatt	8 599	8 163
7 873	5 342	Tap ved salg av varige driftsmidler	7 791	5 319
2 935	3 035	Tap på fordringer og kontrakter	2 275	2 075
3 219 972	3 335 395	Sum andre driftskostnader	2 600 281	2 689 489

¹⁾ Refusjon fra Prisutjevnsordningen av transportkostnader for rå melk for strekningen fra melkeprodusent til noteringspunktet, se også note 33.

Andre driftskostnader er redusert fra 2014 til 2015. Det har sin hovedårsak i de rasjonaliserings- og effektiviseringsprosjektene som har blitt gjennomført i Diplom-Is AS og forbedringsprosjektet Styrk i TINE SA. Motsatt har en svakere norsk krone medført at andre driftskostnader i Meieri Internasjonalt har økt betydelig uttrykt i norske kroner. Det vises også til omtale i konsernstyrets beretning under temaene annen virksomhet og effektivisering av TINE.

NOTE 11 Skatter

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014		2015	2014
		Avstemming fra nominell til faktisk skattesats:		
1 578 579	1 186 580	Resultat før skatt	1 399 352	1 081 807
426 217	320 377	Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats i Norge	377 825	292 088
		Skattevirkningen av følgende poster:		
9 820	9 390	Ikke fradragsberettigede kostnader	7 199	6 519
-1 391	-2 076	Ikke skattepliktige inntekter	-5 485	-5 793
-1 163	-16	Skattesatsforskjeller i utlandet	-	-
-234 908	-168 205	Utbetaling til melkeprodusentene	-234 908	-168 205
5 559	5 643	Avskrivning av goodwill	-	-
-5 935	-4 833	Endring i nedvurdering av utsatt skattefordel	-	-
-2 600	5 617	Resultat fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper	-	-
28	15	Nedskrivning av finansielle anleggsmidler	-13 741	1 836
-54 017	-233	Endret skattesats	-46 719	-
11 386	9 951	Formuesskatt	11 386	9 951
1 861	-2 230	Andre poster	2 074	-3 003
154 857	173 400	Sum skattekostnad	97 631	133 393
9,8 %	14,6 %	Effektiv skattesats	7,0 %	12,3 %

Note 11 forts. neste side

Note 11 forts.

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014		2015	2014
-1 074	-65 421	Utsatt skatt virkning av poster ført mot egenkapitalen:	-1 074	-65 421
-21 615	-11 250	Sikring av fremtidige kontantstrømmer	-	-
-22 689	-76 671	Sikring av nettoinvestering i utenlandske datterselskap	-1 074	-65 421
		Utsatt skatt virkning av poster ført mot egenkapitalen		

TINE KONSERN / NORGE			TINE KONSERN / UTLAND	
2015	2014		2015	2014
139 701	165 715	Fordeling av skattekostnaden på Norge og utlandet:	15 156	7 685
		Skattekostnad		

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014		31.12.2015	31.12.2014
93 501	97 964	Betalbar skatt i balansen:	65 627	77 108
-	-	Inntektsskatt	-1 729	-5 940
11 386	9 951	Skattevirkning av avgitt konsernbidrag	11 386	9 951
104 887	107 915	Formuesskatt	75 284	81 119
		Betalbar skatt i balansen		

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015			31.12.2014	
Fordel	Forpliktelse		Fordel	Forpliktelse
-	94 285	Spesifikasjon av skattevirkingen av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring:	-	134 818
-	9 082	Varige driftsmidler	-	9 862
7 046	-	Merverdier ved oppkjøp	6 026	-
46 242	-	Langsiktige forpliktelse / fordringer	81 655	-
-	563 269	Finansielle derivater	-	524 913
-	29 240	Pensjonsmidler	-	32 585
1 050	-	Varebeholdning	1 207	-
32 983	-	Kortsiktige fordringer	31 435	-
38 509	-	Kortsiktige forpliktelse	33 601	-
-	10 970	Pensjonsforpliktelse	-	12 522
68 088	-	Gevinst- og tapskonto	68 340	-
193 918	706 846	Underskudd til fremføring	222 264	714 700
-122 253	-122 253	Sum før utligning	-150 057	-150 057
71 665	584 593	Utlignet skattefordel / skatteforpliktelse	72 207	564 643
-66 544	-	Utsatt skattefordel / skatteforpliktelse	-66 673	-
5 121	584 593	Ikke balanseført utsatt skattefordel	5 534	564 643
		Netto utsatt skattefordel / skatteforpliktelse i balansen		

Utsatt skattefordel er oppført med utgangspunkt i fremtidig inntekt. Fremførbart underskudd har ingen tidsbegrensning. TNOK 68 088 av skattevirking av underskudd til fremføring pr 31.12.2015 tilhører den svenske virksomheten i TINE. Tilsvarende tall pr 31.12.2014 var TNOK 68 340.

TINE SA			TINE SA	
31.12.2015			31.12.2014	
Fordel	Forpliktelse		Fordel	Forpliktelse
-	61 061	Spesifikasjon av skattevirkingen av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring:	-	112 621
46 242	-	Varige driftsmidler	81 655	-
-	521 831	Finansielle derivater	-	486 110
-	27 869	Pensjonsmidler	-	25 623
464	-	Varebeholdning	524	-
30 837	-	Kortsiktige fordringer	29 781	-
29 099	-	Kortsiktige forpliktelse	25 523	-
-	5 900	Pensjonsforpliktelse	-	5 678
106 642	616 661	Gevinst- og tapskonto	137 483	630 032
-106 642	-106 642	Sum før utligning	-137 483	-137 483
-	510 019	Utlignet skattefordel / skatteforpliktelse	-	492 549
		Utsatt skattefordel / skatteforpliktelse i balansen		

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014		2015	2014
43 053	68 441	Spesifikasjon av skattekostnad:	20 273	52 018
93 500	101 220	Endring i utsatt skatt	63 898	74 425
11 386	9 951	Betalbar inntektsskatt	11 386	9 951
6 918	-6 212	Betalbar formuesskatt	2 074	-3 001
154 857	173 400	Endring skatt tidligere år	97 631	133 393
		Sum skattekostnad		

BALANSE

NOTE 12 Immaterielle eiendeler og goodwill

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN	Patenter	Varemerke	Andre rettigheter	Goodwill	Sum 2015	Sum 2014
Anskaffelseskost 01.01	7 089	90 949	47 577	292 666	438 282	394 956
Tilgang (+) i året	-	-	1 345	-	1 345	12 971
Avgang (-) i året	-1 180	-	-2 077	-	-3 257	-459
Valutaeffekter	1 203	9 544	8 121	31 072	49 941	30 814
Anskaffelseskost 31.12	7 112	100 493	54 967	323 738	486 310	438 282
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-	-66 487	-22 312	-271 188	-359 987	-293 937
Bokført verdi 31.12	7 112	34 006	32 654	52 551	126 323	144 345
Årets avskrivninger	-	-7 577	-5 819	-20 592	-33 988	-35 512
Årets nedskrivninger	-	-	-	-	-	-
Økonomisk levetid	5 år-evig	10-20 år	5 år	5-10 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		

Importlisens i Norseland Inc. er klassifisert som patenter. Den er vurdert til å ha ubestemt levetid og avskrives derfor ikke.

Goodwill knytter seg til:	31.12.2015	31.12.2014
Matvarehuset AS og Transporty AS	7 571	9 898
Wernersson Ost AB	22 844	34 314
Alpine Dairy LLC	20 298	19 763
Norseland Ltd.	1 837	3 574
Sum goodwill	52 551	67 549

TINE SA	Goodwill	Sum 2015	Sum 2014
Anskaffelseskost 01.01	21 000	21 000	-
Tilgang (+) i året	-	-	21 000
Avgang (-) i året	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12	21 000	21 000	21 000
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-4 200	-4 200	-
Bokført verdi 31.12	16 800	16 800	21 000
Årets avskrivninger	-4 200	-4 200	-
Årets nedskrivninger	-	-	-
Økonomisk levetid	5 år		
Avskrivningsplan	Lineær		

Goodwill i TINE SA er knyttet til virksomheten i Sunniva Drikker AS. Det henvises til note 14.

Det er foretatt vurdering av nedskrivningsbehov for goodwill og andre immaterielle eiendeler. Ved indikasjoner på verdifall er beregning av gjenvinnbart beløp basert på neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer gjennomført. Kontantstrømmene er basert på budsjett og øvrig tilgjengelig informasjon på vurderingstidspunktet. Det forutsettes en moderat årlig økning i salg og dekningsgrad de første fem år. For resterende levetid benyttes konstante tall. Det er benyttet avkastningskrav før skatt som gjenspeiler risikoen som er relevant i selskapene.

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Kostnadsført forskning og produktutvikling	2015	2014
42 617	58 427	Forskning	42 617	58 427
66 539	46 515	Produktutvikling	60 701	41 828
109 156	104 942	Sum kostnadsført forskning og produktutvikling	103 318	100 255

Vesentlige pågående forsknings- og utviklingsarbeid knytter seg til våre satsningsområder innen meierisektoren, spesielt innenfor helse og sunnhet.

NOTE 13 Varige driftsmidler

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN	Tomter/boliger/hytter	Bygg/bygg-innredning	Maskiner/inventar	Transportmidler	Sum 2015	Sum 2014
Anskaffelseskost 01.01	303 947	5 733 553	9 745 749	839 993	16 623 243	16 278 587
Tilgang (+) i året	3 752	401 376	512 517	121 581	1 039 225	819 651
Avgang (-) i året	-6 547	-63 687	-1 242 260	-91 595	-1 404 090	-548 429
Valutaeffekter	1 542	27 535	45 821	53	74 950	73 434
Anskaffelseskost 31.12	302 694	6 098 776	9 061 827	870 032	16 333 329	16 623 243
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-14 986	-2 643 430	-5 134 473	-613 224	-8 406 112	-8 843 050
Bokført verdi 31.12	287 708	3 455 346	3 927 354	256 808	7 927 217	7 780 193
Årets avskrivninger	-3 768	-202 191	-629 611	-73 142	-908 712	-895 204
Årets nedskrivninger	-	-	-7 580	-	-7 580	-8 640
Økonomisk avskrivningsperiode	10 år-evig	20-30 år	3-15 år	5-10 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		
Regnskapsmessig gevinst (+) /tap (-) solgte driftsmidler	4 651	11 940	-7 876	6 609	15 324	25 912
Bokført verdi av eiendeler knyttet til leieavtaler ¹⁾	-	-	509	-	509	9 304
herav årets avskrivninger	-	-	-8 600	-	-8 600	-14 019

TINE SA	Tomter/boliger/hytter	Bygg/bygg-innredning	Maskiner/inventar	Transportmidler	Sum 2015	Sum 2014
Anskaffelseskost 01.01	168 327	5 361 125	8 816 670	738 004	15 084 126	14 890 968
Tilgang (+) i året	3 752	391 255	451 702	105 653	952 362	678 622
Avgang (-) i året	-6 532	-63 687	-1 223 618	-85 403	-1 379 241	-485 463
Anskaffelseskost 31.12	165 547	5 688 693	8 044 754	758 254	14 657 247	15 084 126
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-14 149	-2 475 482	-4 531 611	-535 304	-7 556 546	-8 097 362
Bokført verdi 31.12	151 398	3 213 210	3 513 143	222 950	7 100 701	6 986 764
Årets avskrivninger	-3 704	-189 571	-554 857	-60 843	-808 975	-800 970
Årets nedskrivninger	-	-	-7 344	-	-7 344	-4 070
Økonomisk avskrivningsperiode	10 år-evig	20-30 år	3-15 år	5-10 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		
Regnskapsmessig gevinst (+) /tap (-) solgte driftsmidler	4 651	11 940	-7 819	6 363	15 135	30 711
Bokført verdi av eiendeler knyttet til leieavtaler ¹⁾	-	-	173	-	173	8 828
herav årets avskrivninger	-	-	-8 460	-	-8 460	-13 879

¹⁾ Hensiver til note 18.

Bygg og bygginnredning består av egne produksjonslokaler, lager og administrasjonsbygg for anvendelse i egen meierivirksomhet og i produksjon av iskrem. Utleie til eksterne leietakere foregår i ubetydelig omfang. Varige driftsmidler hvor det forelå indikasjoner på verdifall, er vurdert for nedskrivningsbehov. Nedskrivninger til gjenvinnbart beløp av varige driftsmidler er gjennomført som følge av vedtak om framtidige nedleggelse av anlegg, omleggelser av driften og prosjekter som er blitt mindre lønnsomme enn forutsatt.

Tabellen under viser bokført verdi av bygg, tekniske installasjoner og maskiner under oppføring. Anlegg under oppføring bokføres som varige driftsmidler, men avskrives ikke før anlegget tas i bruk.

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Anlegg under oppføring	2015	2014
351 327	92 858	Bygg	350 812	92 386
4 496	27 586	Tekniske installasjoner	4 224	27 086
181 624	288 778	Maskiner	172 472	279 656
537 447	409 222	Sum anlegg under oppføring	527 508	399 128

Hensiver til investeringer i større nyanlegg i note 5.

NOTE 14 Datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap

Beløp i 1000 kroner

Datterselskap	Forretningskontor	Anskaffelses- tidspunkt	Morselskap TINE SA		Andel egenkapital i selskapet 31.12.2015	Bokført verdi i TINE SA 31.12.2015	Bokført verdi i TINE SA 31.12.2014
			Eierandel/ stemmeandel	Under- konsern/ datterselskap Eierandel/ stemmeandel			
Bunes Fryselager AS ¹⁾	Porsgrunn	1975	19 %	40 %	9 744	95	95
Diplom-Is AS	Nittedal	1991	100 %		272 546	471 394	471 394
Norsk Iskrem AS	Nittedal	1989		100 %			
Fjordland AS	Oslo	1985	51 %		51 144	18 333	18 333
Matvarehuset AS	Bergen	2014		75 %			
Transparty AS	Bergen	2014		75 %			
Floren Eiendom AS ²⁾	Oslo	2002	100 %		-	-	1 699
Landbrukets Ferskvaredistribusjon AS	Oslo	1994	100 %		347	390	383
Maritex AS	Oslo	2001	100 %		9 135	8 624	8 624
Melkerampa AS	Oslo	2002	100 %		1 638	3 501	3 501
Norseland Holdings Ltd. ³⁾	Ilchester, UK	2004	100 %		91 135	119 999	67 999
Norseland Ltd.	Ilchester, UK	2008		100 %			
Phonefood Ltd.	Ilchester, UK	2008		100 %			
Ridgebrick Ltd.	Ilchester, UK	2013		100 %			
Norseland Inc.	Stamford, USA	1978	100 %		187 872	3 153	3 153
Alpine Dairy LLC	Winesburg, USA	2012		100 %			
Næringsmiddelproduksjon AS	Oslo	2001	100 %		1 000	1 103	1 103
OsteCompagniet AS	Oslo	2001	100 %		8 874	3 053	3 053
Sunniva Drikker AS	Oslo	2002	100 %		23 584	12 427	12 427
TINE Eiendom Espehaugen AS	Bergen	2010	100 %		36 650	87 615	87 333
TINE Holding AB	Ulricehamn, Sverige	2007	100 %		675 301	589 776	589 776
Wernersson Glass AB	Ulricehamn, Sverige	2003/04/06		100 %			
Wernersson Ost AB	Ulricehamn, Sverige	2007		100 %			
Wernersson ETC Ost AB	Ulricehamn, Sverige	2007		100 %			
Wernersson Ost Danmark AS	Roskilde, Danmark	2007/08/11		100 %			
Wernersson Ost Færskvarugruppen AB ⁴⁾	Ulricehamn, Sverige	2007/08		100 %			
Sum					1 368 968	1 319 464	1 268 873

¹⁾ Samlet eierandel i Bunes Fryselager AS for TINE Konsern utgjør 59 % (TINE SA 19 % og Diplom-Is AS 40 %).²⁾ Floren Eiendom AS ble avvirket i 2015.³⁾ Tidligere års nedskrivning av Norseland Holding Ltd. er reversert i 2015 som følge av bedring av drift og resultater de siste år.⁴⁾ Endret navn fra Færskvarugruppen AL AB til Wernersson Ost Færskvarugruppen AB i 2015. Endret forretningskontor fra Jönköping, Sverige til Ulricehamn, Sverige i 2015.

FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET (FKV) OG TILKNYTTETE SELSKAP (TS)

TINE KONSERN

Beløp i 1000 kroner

	Forretnings- kontor	Anskaffelses- tidspunkt	Eierandel/ stemmeandel	Antall aksjer/ andeler	TINE KONSERN		TINE SA		Verdi i balansen 31.12.2015	Verdi i balansen 31.12.2014
					Resultat- andel 2015	Andel egenkapital 31.12.2015	Resultat- andel 2014	Andel egenkapital 31.12.2014		
Fjordkjøkken AS ⁵⁾	Varhaug	1996	23,46 %	6 100	3 905	24 900	3 887	19 275	9 700	5 600
Skala AS ⁶⁾	Oslo	1948	50,00 %	12 500	4 120	41 831	-26 460	37 712	984	984
TUN Media AS	Oslo	2000	25,50 %	23 523 807	2 079	13 052	757	10 973	10 212	10 212
Andre FKV og TS ⁷⁾					305	4 287	4 594	4 899	2 046	3 221
Sum FKV og TS					10 409	84 070	-17 222	72 859	22 942	20 017

⁵⁾ Eierandel i Fjordkjøkken AS ble endret fra 21,54 % til 23,46 % i desember 2015.⁶⁾ Engangseffekter knyttet til pensjonsmidler utgjør ca halvparten av underskuddet til Skala AS i 2014.⁷⁾ Åstopp Eiendom AS ble solgt i oktober 2014. Gevinst ved salget inngår i resultatandel 2014. BoviBank AS ble avvirket i 2015.

INNTEKTER FRA INVESTERINGER I DATTERSELSKAP

Beløp i 1000 kroner

Finansinntektsart	TINE SA	
	2015	2014
Konsernbidrag	24 108	43 148
Utbytte	19 577	14 056
Sum inntekter fra investeringer i datterselskap	43 685	57 204

SELSKAPSENDRINGER

Kjøp av virksomheter:

Fjordland AS kjøpte i 2014 75 % av aksjene i selskapene Matvarehuset AS og Transparty AS. Selskapene leverer varme og kalde ferdige middagsløsninger til eldre og til institusjoner i Bergen og Hordaland.

Virksomheten i Sunniva Drikker AS ble solgt til TINE SA pr 29.12.2014. Sunniva Drikker AS som juridisk enhet vil bestå, men uten aktivitet.

NOTE 15 Varebeholdning

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014	Spesifikasjon	31.12.2015	31.12.2014
288 440	287 074	Råvarer	261 996	258 403
305 500	612 336	Varer under tilvirkning	250 306	555 730
1 083 157	693 468	Egentilvirkede ferdigvarer	991 204	560 655
380 721	268 330	Handelsvarer	45 267	33 742
2 057 818	1 861 207	Sum varebeholdning	1 548 773	1 408 530

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014	Verdivurdering	31.12.2015	31.12.2014
1 996 303	1 768 877	Vurdert til anskaffelseskost	1 507 851	1 335 206
61 515	92 330	Vurdert til virkelig verdi	40 922	73 324
2 057 818	1 861 207	Sum varebeholdning	1 548 773	1 408 530

Konsernets varelager er nedskrevet med MNOK 44,2 pr 31.12.2015 grunnet ukurans og nedvurdering som følge av endrede markedsvilkår for enkelte produktsegment. Nedskrivningen gjelder hovedsakelig smør og ost. Tilsvarende tall for 2014 var MNOK 38,5.

NOTE 16 Mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014	Mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	31.12.2015	31.12.2014
1 775	926	Kortsiktige fordringer på felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	1 762	874
51 675	29 539	Kortsiktig gjeld til felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	51 173	29 539

NOTE 17 Egenkapital

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN					TINE SA				
31.12.2015					31.12.2014				
Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Minoritetenes andel	Sum egenkapital	Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Minoritetenes andel	Sum egenkapital
6 891	340 000	5 726 123	53 757	6 126 771	7 319	340 000	5 526 887	40 080	5 914 286
Egenkapital 01.01					Egenkapital 01.01				
Årets endring i egenkapital					Årets endring i egenkapital				
-	-	1 397 630	26 092	1 423 722	-	-	988 306	24 874	1 013 180
-	-	-870 029	-	-870 029	-	-	-622 981	-	-622 981
-462	-	-	-	-462	-428	-	-	-	-428
-	-	-24 817	-	-24 817	-	-	-176 878	-	-176 878
-	-	-73 623	-	-73 623	-	-	-30 418	-	-30 418
-	-	-	-	-	-	-	-	2 247	2 247
-	-	-	-18 723	-18 723	-	-	-	-13 444	-13 444
-	-	93 000	-	93 000	-	-	43 433	-	43 433
-	-	-6 620	-	-6 620	-	-	-2 226	-	-2 226
6 429	340 000	6 241 664	61 126	6 649 219	6 891	340 000	5 726 123	53 757	6 126 771

Minoriteter representerer eksterne eierandeler i datterselskap

Minoritetenes andel av egenkapitalen fordeler seg som følger:

		TINE KONSERN	
		31.12.2015	31.12.2014
Bunes Fryselager AS		6 771	6 486
Fjordland AS		50 258	43 834
Matvarehuset AS		3 120	2 615
Transporty AS		977	822
Sum minoritetenes andel av egenkapital		61 126	53 757

Note 17 forts. neste side

Note 17 forts.

TINE SA				Beløp i 1000 kroner			
31.12.2015				31.12.2014			
Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Sum egenkapital	Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Sum egenkapital
6 891	340 000	5 696 218	6 043 109	7 319	340 000	5 547 663	5 894 982
Egenkapital 01.01				Egenkapital 01.01			
Årets endring i egenkapital				Årets endring i egenkapital			
-	-	1 301 721	1 301 721	-	-	948 414	948 414
-	-	-870 029	-870 029	-	-	-622 981	-622 981
-462	-	-	-462	-428	-	-	-428
-	-	-24 817	-24 817	-	-	-176 878	-176 878
-	-	794	794	-	-	-	-
6 429	340 000	6 103 887	6 450 316	6 891	340 000	5 696 218	6 043 109
Egenkapital 31.12				Egenkapital 31.12			

NOTE 18 Forpliktelses knyttet til balanseførte leieavtaler

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN				TINE SA			
31.12.2015		31.12.2014		31.12.2015		31.12.2014	
1 366		11 102	Nåverdi av leiebetaling	1 366		11 102	
1 391		11 415	Nominell verdi	1 391		11 415	

Estimert leiebetaling som forfaller i løpet av henholdsvis ett år, to til fem år og over fem år:

TINE KONSERN				TINE SA			
1 år	2 til 5 år	over 5 år	Sum	1 år	2 til 5 år	over 5 år	Sum
1 366	-	-	1 366	1 366	-	-	1 366
1 391	-	-	1 391	1 391	-	-	1 391

Bokført verdi av eiendeler som knytter seg til balanseførte leieavtaler er spesifisert i note 13 varige driftsmidler.

NOTE 19 Balanseførte avsetninger for forpliktelses

Beløp i 1000 kroner

Følgende avsetninger for fremtidige forpliktelses er balanseført som gjeld:

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014		31.12.2015	31.12.2014
127 084	124 212	Omstillingskostnader	125 749	112 700

Avsetninger for omstillingskostnader omfatter omstillingstiltak, sluttvederlag og pensjoner i TINE SA og Diplom-Is AS.

FINANSIELL INFORMASJON

NOTE 20 Finansiell risiko og sikringsinstrumenter

TINE SA har en helhetlig tilnærming til konsernets finansielle risikoer. Overordnet målsetting i TINEs finansielle policy er å bidra til en høyest mulig og stabil melkepris. TINE SA benytter rente- og valutaderivater som ledd i styringen av konsernets valuta- og renteesponering. Rentederivater, valutaterminer og valutaopsjoner inngås for å oppnå ønsket rentestruktur på låneporteføljen samt sikre kontantstrømmer i utenlandsk valuta.

VALUTARISIKO

TINE SA har valutarisiko i form av transaksjonsrisiko som i hovedsak er knyttet til varesalg og kjøp av råvarer og emballasje i utlandet samt investeringer i og utbytte fra datterselskap utenfor Norge. Balanserisiko

knytter seg til eierandeler i utenlandske datterselskap i Storbritannia, Sverige, Danmark og USA med funksjonell valuta ulik NOK.

For å redusere risiko i forbindelse med handelstransaksjoner i utenlandsk valuta har TINE SA inngått valutaterminer og valutaopsjoner knyttet til kjøp og salg av valutaene USD og EUR hvor TINE SA har sin hovedeksponering. Hoveddelen av derivatene i EUR knytter seg til kjøp, mens derivatene i USD selges. Valutaderivatene vurderes i henhold til regnskapslovens § 5-9 til virkelig verdi i balansen. Realisert gevinst og tap, samt urealiserte endringer i virkelig verdi resultatføres.

I TINE Konsern anvendes sikring av nettoinvestering i utenlandske datterselskap.

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014	Markedsverdi av valutaderivater	31.12.2015	31.12.2014
-5 208	-36 073	Sum valutaderivater som vurderes til virkelig verdi i balansen	-5 208	-36 529
-5 208	-36 073	Sum markedsverdi av valutaderivater ¹⁾	-5 208	-36 529

Beløp i 1000 kroner

¹⁾ Sum balanseført verdi av valutaderivater inngår i balansenlinjene andre kortsiktige fordringer og annen kortsiktig gjeld.

Resultatført endring i urealiserte verdier på valutaderivater utgjør i TINE SA i 2015 MNOK 31.

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Realisert og urealisert gevinst og tap på valuta	2015	2014
-113 599	-47 357	Realisert gevinst og tap på valuta	-93 464	3 141
100 924	15 669	Urealisert gevinst og tap på valuta	-6 909	-69 339
-12 675	-31 688	Netto realisert og urealisert gevinst og tap på valuta ²⁾	-100 373	-66 198

Beløp i 1000 kroner

²⁾ Gevinst og tap på valuta bokføres over resultatet i TINE SA.

TINE SA har valutasikret deler av nettoinvesteringene i TINE Holding AB, Wernersson Ost AB, Norseland Ltd. og Norseland Inc. Valutalån og valutaderivater benyttes som sikringsinstrument. Verdiendringene på sikringsinstrumentene føres mot egenkapital i TINE Konsern. Akkumulert urealisert verdiendring på sikring av nettoinvesteringer utgjør pr 31.12.2015 MNOK -154 etter skatt mot MNOK -80 pr 31.12.2014. Beløpet inngår i balanseposten annen egenkapital i TINE Konsern.

RENTERISIKO

Det vesentligste av TINE SA sin renterisikoeksponering er knyttet til låneporteføljen. TINE SAs finansielle policy for styring av renterisiko har som formål å gi konsernet en mest mulig kostnadseffektiv finansiering, samtidig med et ønske om en viss stabilitet og forutsigbarhet i finanskostnadene.

For å redusere risiko knyttet til fremtidige rentebetalinger som følge av svingninger i markedsrenter, har TINE SA åpnet for inngåelse av renteswapper, FRA (Forward rate agreement) og renteopsjoner. Pr 31.12.2015 har TINE SA kun renteswap-kontrakter utestående. Rentesikringene har varighet på inntil 20 år med varierende sikringsgrad i forhold til forventet fremtidig netto rentebærende gjeld.

TINE KONSERN			TINE SA	
2015	2014	Renteinntekter og -kostnader	2015	2014
-	-	Renteinntekter fra foretak i samme konsern	7 213	6 387
13 240	10 214	Eksterne renteinntekter	12 423	9 495
-100 078	-127 632	Eksterne rentekostnader	-99 499	-127 605
-86 838	-117 418	Netto renteinntekter og -kostnader	-79 863	-111 823

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014	Markedsverdi av rentederivater eksklusiv påløpte rente	31.12.2015	31.12.2014
-179 760	-273 113	Sum rentederivater hvor verdiendring føres mot egenkapital	-179 760	-273 113
-179 760	-273 113	Sum markedsverdi av rentederivater eksklusiv påløpte rente ³⁾	-179 760	-273 113

Beløp i 1000 kroner

³⁾ Sum balanseført verdi av rentederivater inngår i balansenlinjen langsiktige finansielle forpliktelser.

Rentederivater knytter seg til kontantstrømsikring av fremtidige rentebetalinger og verdiendringer føres mot egenkapitalen. I desember 2015 ble det realisert rentederivater med samlet markedsverdi på MNOK -116. De realiserte rentederivatene inngikk i kontantstrømsikringen av fremtidige rentebetalinger. Realisasjonsbeløpet inngår i annen egenkapital og resultatføres i takt med rentebetalningene som derivatene opprinnelig sikret. Akkumulerte urealiserte og realiserte verdiendringer på kontantstrømsikring av rentebetalinger utgjør pr 31.12.2015 MNOK -222 etter skatt mot MNOK -197 pr 31.12.2014. Beløpet inngår i balanseposten annen egenkapital både for TINE Konsern og TINE SA.

Note 20 forts. neste side

Note 20 forts.

RENTESENSITIVITETSANALYSE

Analysen illustrerer renterisikoen tilknyttet konsernets rentebærende gjeld pr 31.12.2015. Det er her vist hvordan en renteendring på 2 prosentenheter forventes å påvirke resultatet for kommende regnskapsår (tall i MNOK). Konsernet har inngått flere rentederivater, men disse har ikke oppstart før tidligst ultimo 2016 og inngår derfor ikke i analysen. Det er benyttet nominell skattesats på 25 %.

TINE KONSERN			TINE SA		
Netto rentebærende gjeld	Resultateffekt etter skatt		Netto rentebærende gjeld	Resultateffekt etter skatt	
2 918	-44	Netto effekt på positiv endring i rente (+2 %)	2 993	-45	
2 918	44	Netto effekt på negativ endring i rente (-2 %)	2 993	45	

Beløp i MNOK

KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risikoen for at en part vil påføre den annen part et finansielt tap ved å ikke innfri sin forpliktelse. TINE Konsern påtar seg motpartsrisiko ved salg av varer, gjennom driftsgarantiordningen for melkeprodusenter, ved plassering av overskuddslikviditet og ved handel med finansielle derivater.

TINE Konsern har etablert rutiner for kredittvurdering av kunder og kredittgrenser fastsettes i henhold til selskapets kredittpolicy. Disse retningslinjene åpner blant annet for å kreve en oppgjørsform som gir sikkerhet for betaling for vareleveranser. Kunder av TINE er grossister og enkeltkunder innenfor flere kundesegmenter. Deres betalingssevne anses som god og tap på fordringer i TINE Konsern har historisk vært lave. Endrede utsikter for norsk makroøkonomi har gjort at oppfølging av utsatte kundegrupper er forsterket i TINE Konsern.

TINE SA har også inngått en driftsgarantiordning hvor TINE SA garanterer for maksimalt 50 % av utestående kreditt som melkeprodusentene har i Driftskredittordningen for landbruket. Historisk har det vært lave utbetalinger i denne ordningen.

Motpartsrisiko for finansielle derivater og plassering av overskuddslikviditet reduseres gjennom valg av motparter med høy kreditt-rating, samt diversifisering.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at TINE Konsern ikke vil være i stand til å betjene sine finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller.

TINE Konsern styrer sin likviditetsrisiko ved å ha tilstrekkelige likviditetsreserver og trekkmuligheter på avtalte kreditttrammer med bank og ved løpende overvåking av framtidige kontantstrømmer knyttet til finansielle eiendeler og gjeld i balansen. Likviditeten i TINE Konsern vurderes som god. TINE Konsern har pr 31.12.2015 ledige rammer innenfor lånefasiliteter som vil kunne dekke inn kortsiktig refinansieringsbehov, og tilgjengelige rammer tilsier at likviditetsrisikoen kan anses som svært lav.

Det vises til note 24 hvor det er gitt en nærmere beskrivelse av trekkfasilitetene og finansieringssituasjonen.

RÅVARERISIKO

Prisene på verdensmarkedet for de viktigste bulkproduktene som smør, melkepulver, cheddar og gauda utviklet seg negativt i 2015 i forhold til 2014. Den viktigste årsaken til negativ utvikling i prisene er overskudd av melk i verden som følge av at melkeproduksjonen økte mer enn forbruket. Lavere etterspørsel etter melkeprodukter og melkepulver i Kina og importforbudet i Russland påvirket blant annet dette forholdet. Avvikling av kvotesystemet i EU var en av de viktigste faktorene til økt produksjon fra 2014 til 2015, herunder hadde enkelte EU-land tosfret prosentvis økning i produksjonen.

Fremover forventes det at Kina, som er en av de største importørene av melkeprodukter, vil øke importen. Estimater for 2016 viser imidlertid at Kina fortsatt vil være under historisk importnivå. Dette og andre forhold kan indikere at bunnen er nådd i verdensmarkedet for melk og at det ikke vil forverre seg ytterligere i 2016.

NOTE 21 Netto andre finansinntekter og -kostnader

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA		
2015	2014		2015	2014	
-	-	Nedskrivning av investeringer i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	-1 000	-	
-	-	Nedskrivning av investeringer i datterselskap	-	-6 796	
-	-	Reversering av tidligere års nedskrivning i datterselskap	52 000	-	
-170	-55	Nedskrivning av investeringer i andre selskap	-105	-1	
-559	1 336	Verdiendring av markedsbaserte finansielle omløpsmidler	-593	1 216	
641	1 260	Andre finansinntekter	321	870	
-10 230	-12 910	Andre finanskostnader	-7 760	-4 056	
-10 318	-10 369	Netto andre finansinntekter og -kostnader	42 863	-8 767	

Reversering av tidligere års nedskrivning i datterselskap for 2015 knytter seg til Norseland Ltd. Nedskrivning av datterselskap i 2014 for TINE SA knytter seg til Melkerampa AS.

NOTE 22 Utlån og garantier**UTLÅN**

TINE SA har tidligere disponert lånerammer for å kunne gi lån til de enkelte melkeprodusentene basert på medlemmets månedlige melkeleveranse, og hvor akkumulert lån gjennom året har vært motregnet mot medlemmets etterbetaling som besluttet på årsmøtet i TINE SA. Konsernstyret i TINE SA vedtok å avvikle kredittordningen til melkeprodusentene med virkning fra april 2015. Pr 31.12.2015 utgjorde låneordningen til melkeprodusenter MNOK 55. Utlånene vil bli motregnet mot etterbetaling som besluttet på årsmøtet i TINE SA våren 2016. Lånene ytes mot sikkerhet i medlemmets kommende melkeleveranser. Konsernet yter i tillegg lån til ansatte for blant annet kjøp av bil og PC. Totale utlån i denne forbindelse utgjorde pr 31.12.2015 MNOK 3 for TINE Konsern.

GARANTIER:**Bankgarantier**

TINE Konsern har til rådighet garantiramme på MNOK 200 hos Euler Hermes Norge. Garantiansvaret dekker i all hovedsak skattetrekksgarantier for TINE SA og datterselskap, samt transportløyvegarantier for TINE SA. Utnyttet ramme pr 31.12.2015 var MNOK 176, hvorav skattetrekksgarantier utgjorde MNOK 162.

Garantier stilt av TINE

TINE SA er solidarisk ansvarlig overfor Euler Hermes Norge for garantier stilt på vegne av datterselskap. Pr 31.12.2015 utgjorde dette engasjementet MNOK 18. For øvrig dekker TINE SA maksimalt 50 % av de gjeldende driftskreditter melkeprodusentene har i Driftskredittordningen for landbruket. Det vises også til note 20, avsnitt om kredittrisiko.

NOTE 23 Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA		
31.12.2015	31.12.2014		31.12.2015	31.12.2014	
556 321	120 991	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	402 080	1 771	
-	54 930	Bankinnskudd og kontanter	-	54 930	
2 288	406 000	Konsernkontoordning	-	403 746	
558 609	581 921	Sum bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	402 080	460 447	
		herav:			
17 308	12 661	Bundne bankinnskudd	-	-	

TINE SA har en konsernkontoavtale med Danske Bank A/S med en samlet kassekreditt for hele konsernet med unntak av underkonsernene Norseland Inc. og Fjordland AS. Disse datterselskapene har separate bankavtaler og kassekreditter. Konsernkontoordningen er presentert som kortsiktig rentebærende gjeld pr 31.12.2015, se note 25.

NOTE 24 Annen langsiktig gjeld

Beløp i 1000 kroner

Tabellen under viser annen langsiktig gjeld:

TINE KONSERN			TINE SA		
31.12.2015	31.12.2014	Type lån	31.12.2015	31.12.2014	
2 000 000	2 000 000	Obligasjonslån	2 000 000	2 000 000	
600 000	1 100 000	Øvrig langsiktig rentebærende gjeld	600 000	1 100 000	
241 531	302 479	Flervaluta trekkrettigheter	241 531	302 479	
15 273	19 082	Banklån	-	-	
1 391	11 127	Øvrige lån	1 391	11 127	
2 858 195	3 432 688	Sum annen langsiktig gjeld	2 842 922	3 413 606	

Tabellen under viser kontraktmessige forfall og avdrag pr type lån pr år:

TINE KONSERN					TINE SA					
Forfall og avdrag i 2016	2017	2018	2019	2020 og senere	Type lån	Forfall og avdrag i 2016	2017	2018	2019	2020 og senere
-	1 000 000	500 000	500 000	-	Obligasjonslån	-	1 000 000	500 000	500 000	-
-	-	92 308	92 308	415 384	Øvrig langsiktig rentebærende gjeld	-	-	92 308	92 308	415 384
-	-	-	-	241 531	Flervaluta trekkrettigheter	-	-	-	-	241 531
1 316	1 316	1 316	1 316	10 009	Banklån	-	-	-	-	-
1 391	-	-	-	-	Øvrige lån	1 391	-	-	-	-
2 707	1 001 316	593 624	593 624	666 924	Sum kontraktmessige avdrag	1 391	1 000 000	592 308	592 308	656 915

Note 24 forts. neste side

Note 24 forts.

Gjennomsnittlig rente for langsiktig rentebærende gjeld har for 2015 vært 3,1 %. Tilsvarende gjennomsnittlig rente var 3,4 % i 2014.

Obligasjonslån

TINE SA har fire obligasjonslån notert på ABM (Alternative Bond Market) med totalt utestående MNOK 2 000 pr 31.12.2015. For samtlige obligasjonslån er det inngått låneavtale med Norsk Tillitsmann ASA. Lånene har negativ pantsettelsesklausul og er sidestilt med andre rentebærende lån.

Øvrig langsiktig rentebærende gjeld

TINE SA sin øvrige langsiktige rentebærende gjeld utgjør pr 31.12.2015 MNOK 600 og består av ett lån i Den Nordiske Investeringsbanken.

Flervaluta trekkrettighet

TINE SA har en avtale med fire banker om en langsiktig flervaluta trekkrettighet på MNOK 1 200. Trekkfasiliteten ble reforhandlet i juni 2015 og har en løpetid på 5+1+1 år. Trekkfasiliteten benyttes primært som 'back-stop' for kortsiktig finansiering. Pr 31.12.2015 var det trukket MNOK 242 innenfor låneavtalen, knyttet til sikring av nettoinvestering i utenlandske datterselskap. Sikringen reflekteres regnskapsmessig i TINE Konsern. Se ytterligere omtale i note 20.

Lånevilkår

Avtalene begrenser muligheten for opptak av nye lån med pantesikkerhet uten godkjenning av långiverne. Viktige lånevilkår utover dette er krav til at egenkapitalandelen i TINE Konsern minimum skal være 40 %, begrensning på adgang til bruk av finansiell leasing og at salg av eiendeler som utgjør en betydelig del av virksomheten, skal godkjennes av långiverne.

NOTE 25 Kortsiktig rentebærende gjeld

Belop i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2015	31.12.2014	Kortsiktig rentebærende gjeld	31.12.2015	31.12.2014
400 000	300 000	Sertifikatlån	400 000	300 000
152 160	-	Kassekreditt, konsernkontoordning	152 160	-
66 518	44 420	Kassekreditt, utenfor konsernkontoordning	-	-
618 678	344 420	Sum kortsiktig rentebærende gjeld	552 160	300 000
839 884	1 004 244	Ubenyttet del av kassekreditt	747 840	900 000

TINE SA har en konsernkontoavtale med Danske Bank A/S med en samlet kassekreditt for hele konsernet med unntak av underkonsernene Norseland Inc. og Fjordland AS. Disse datterselskapene har separate bankavtaler og kassekreditter. Rammen på trekkfasiliteten til TINE SA er MNOK 900.

ØVRIGE OPPLYSNINGER

NOTE 26 Nærstående parter og ledende personell

Beløp i kroner

Konsernstyret, rådet, kontrollkomite og konsernledelsen er definert som nærstående parter og ledende personell i TINE.

Konsernstyret	Styrehonorar TINE SA ¹⁾	Andre godtgjørelser
Trond Reierstad (styreleder) ²⁾	526 250	342 108
Nils Asle Dolmseth (nestleder)	256 250	194 350
Nina Kolltveit Sæter (nestleder) ³⁾	81 250	98 800
Anders Johansen	211 250	189 789
Turid Næss	200 000	122 950
Cecilie Bjørlo	211 250	153 808
Askild Eggebø	211 250	137 700
Helgø Thorvik Ulven	211 250	131 450
Norvald Dalsbø	196 250	127 600
Marit Haugen ⁴⁾	152 500	102 414
Rolf Øyvind Thune ⁵⁾	170 000	101 881
Lars Woie ³⁾	57 500	68 800
Svein Førde (ansattvalgt)	211 250	-
Steinar Koen (ansattvalgt)	142 500	-
Elin Aarvik (ansattvalgt)	186 250	-
Tor Arne Johansen (ansattvalgt)	186 250	-
Varamedlem		
Helge Arne Espeland ⁴⁾	97 750	134 100
Ottar Råd (ansattvalgt)	51 500	-
Årsmøte og rådmøte	Honorar TINE SA	Andre godtgjørelser
Jarle Bogen (ordfører)	140 925	99 742
Elisabeth Irgens Hokstad (varaordfører)	60 150	76 800
Kontrollkomite		
Helge Sommerseth (leder)	69 775	35 900
Per Amb	52 025	30 100
Randi Bjørås ³⁾	22 525	33 350
Sigrid Bakken Lerhol ⁴⁾	37 500	27 500

¹⁾ Inklusiv honorar fra interne regionstyrene. Det er ikke utbetalt styrehonorar fra datterselskap i TINE SA.²⁾ Utbetaling til Trond Reierstad består av kr 526 250 i styrehonorarer og kr 331 000 i utbetaling til næringsdrivende (inkludert i andre godtgjørelser).³⁾ Sluttet 23.04.2015.⁴⁾ Begynte 23.04.2015.⁵⁾ Begynte 23.04.2015. Sluttet som varamedlem samme dato.

Konsernledelse	Samlede utgifter til lønn	Styrehonorar datterselskap	Pensjonskostnad	Andre godtgjørelser
Ansatt i TINE SA				
Hanne Refsholt (konsernsjef)	2 907 149	-	1 270 025	158 207
Johnny Ødegård	1 419 496	-	568 545	135 224
Eirik Selmer-Olsen	1 485 543	22 750	451 308	140 880
Jørn Spakrud	2 053 006	65 000	927 265	173 025
John Ole Skeide	1 961 092	151 500	884 738	185 817
Lars Galtung	1 214 182	-	416 356	137 704
Per Ivar Berg	1 826 856	-	783 233	168 562
Aniela Gjøs	1 858 664	-	800 186	137 533
Kathrine Mo	1 659 249	-	965 067	152 550
Bjørn Moldskred	1 791 059	72 150	784 836	176 240
Lise Falkkjell	1 353 454	32 500	389 169	140 559

Verken styreleder, øvrige medlemmer i konsernstyret, konsernsjef eller øvrige medlemmer i konsernledelsen mottar bonuser, opsjoner eller har avtale om overskuddsdeling. Det er utbetaling som er lagt til grunn i noten med unntak av pensjoner hvor årets pensjonsopptjening er lagt til grunn. Ingen av de nevnte ledende personer har lån eller sikkerhetsstillelse fra TINE ut over de styremedlemmer som leverer melk og inngår i låneordningen vedrørende melkeleveranser, ref. omtale i note 27.

Hanne Refsholt har pensjonsavtale som trer i kraft ved fylte 62 år. Avtalen er finansiert over driften. Pensjonens størrelse: 80 % fra 62 til 63 år, 75 % fra 63 til 64 år, 70 % fra 64 til 65 år og 66 % fra 65 til 67 år. Fra fylte 67 år inngår hun i driftspensjonsordningen for ansatte med lønn over 12 G. Øvrige medlemmer i konsernledelsen inngår i samme driftspensjonsordning. Avtalen trer i kraft fra fylte 62 år og har en pensjonsstørrelse på 66 % av lønn ut over 12 G.

NOTE 27 Ikke balanseførte leieforpliktelser

Beløp i 1000 kroner

TINE SA og datterselskap i TINE Konsern har leieforhold og leiekontrakter som gjelder leie av kontorlokaler, lager, fryselager, produksjonsmaskiner, transportmidler, data- og kontormaskiner og frysebokser. Tabellen under viser årlige leiebeløp og leieavtalenes varighet:

TINE KONSERN			TINE SA		
2015	2014	Leieforhold	Leieavtalenes varighet	2015	2014
89 790	76 101	Kontorlokaler	3-10 år	53 316	44 634
26 204	26 636	Lager og fryselager	0-10 år	-	-
30 245	31 604	Produksjonsmaskiner	3-7 år	29 834	30 401
18 152	14 474	Transportmidler	2-5 år	2 659	2 080
21 508	16 921	Data- og kontormaskiner	3 år	21 404	16 836
804	199	Frysebokser	4-5 år	-	-
186 703	165 935	Sum ikke balanseførte leieforpliktelser		107 213	93 951

NOTE 28 Transaksjoner med nærstående parter

Beløp i 1000 kroner

		TINE SA	
		2015	2014
Transaksjoner med datterselskap			
Salg av varer og tjenester		2 016 201	2 059 964
Kjøp av varer og tjenester		23 709	27 759
Kjøp av virksomhet ¹⁾		-	13 400
Transaksjoner med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap			
Salg av varer og tjenester		14 567	10 261
Kjøp av varer og tjenester		705 496	566 163

¹⁾ Kjøp av virksomheten i Sunniva Drikker AS. Se note 14.

Vi definerer nærstående parter som våre eiere, ledende ansatte, alle datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap av TINE SA, samt MP Pensjon.

Vedrørende transaksjoner med våre eiere henvises det til note 31 som spesifiserer transaksjoner knyttet til etterbetaling og kjøp av rå melk fra melkeprodusentene, samt note 22 som spesifiserer mellomværende med eierne knyttet til låneordninger. Vedrørende transaksjoner med MP Pensjon henvises det til opplysninger om innbetalt pensjonspremie i note 8 om pensjoner og pensjonsforpliktelser. Ytelse til ledende ansatte er omtalt i note 26.

Mellomværende med konsernselskap er spesifisert på egne linjer i balansen, samt omtalt i note 14 og mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap er omtalt i note 16. Når det gjelder eierandeler TINE SA har i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap, henvises til note 14.

Varer til datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap er solgt til samme priser og vilkår som benyttes overfor eksterne tredjepart. Tjenester til de samme nærstående parter er solgt til kostpris med tillegg av beregnet fortjeneste til markedsmessige vilkår avhengig av type tjeneste.

NOTE 29 Pantsettelsler

Beløp i 1000 kroner

		TINE KONSERN	
		31.12.2015	31.12.2014
Balanseført verdi av gjeld som er sikret ved pant		66 518	44 755
Balanseført verdi for eiendeler som er stillet som sikkerhet for denne gjelden			
Bygg - grunneiendommer		-	14 316
Maskiner - løsøre		-	1 406
Varebeholdning		221 026	148 212
Kundefordringer		176 493	182 201
Sum pantsatte eiendeler		397 519	346 134

Det er gitt pantesikkerhet for en begrenset del av den kortsiktige gjelden på konsernnivå. Denne gjelden ble tatt opp av TINE's datterselskap før TINE Konsern etablerte dagens lån. TINE SA har forpliktet seg til å ikke ta opp nye lån med pantesikkerhet i konsernets eiendeler uten långivers samtykke.

NOTE 30 Miljøforhold

TINE har vedtatt miljømål innen områdene klimagassutslipp (CO₂), svinn, energiforbruk, drivstofforbruk og utslipp til vann og avfall. Det er både driftsutgifter, lønnskostnader og investeringer forbundet med å nå disse målene. Vi har avgifter i forbindelse med utslipp til vann og ved levering av ulike typer avfall. Det er miljøavgifter på flere typer emballasje. Det investeres for å redusere miljøbelastningene fra TINE, for eksempel ved bygging og oppgradering av renseanlegg, utstyr for å spare energi, drivstoff og vann og utstyr for kildesortering av avfall. Videre investeres det i teknologi som bidrar til redusert svinn samt muliggjør økt bruk av fornybare ressurser knyttet til produksjon og transport. For ytterligere informasjon henvises til egen omtale i denne årsrapporten samt selskapets digitale årsrapport på www.tine.no.

TINE RÅVARE OG MARKEDSREGULERING

NOTE 31 TINE Råvare

TINE Råvare er en egen administrativ og regnskapsmessig atskilt virksomhet i TINE SA, etablert etter en avtale inngått 19. desember 2003 mellom staten og TINE SA om et klart økonomisk skille mellom råvarehåndteringen og videreforedlingen i TINE.

TINE Råvare legger fram eget revidert årsregnskap med egen årsrapport som sendes Landbruksdirektoratet innen 1. juni hvert år. Dette for blant annet å kunne dokumentere at TINE SA overholder sine forpliktelser i henhold til avtalen. Revisjon av TINE Råvare utføres av samme revisjons-selskap som utfører revisjonen av årsregnskap og konsernregnskap for TINE SA.

De ulike inntekts-, kostnads- og balanseposter for TINE Råvare er samtidig inkludert i de respektive regnskaps- og balanseposter i selskapsregnskapet for TINE SA. Det er bare selve resultatelementet i TINE Råvare som elimineres fra resultatet i TINE SA. Over- eller underskudd i TINE Råvare avregnes mot produsent ved etterbetaling eller ved overførsel til nytt regnskapsår slik at dette inngår i grunnlaget for fastsettelse av basisprisen det påfølgende år.

TINE Råvare ivaretar alle aktiviteter relatert til håndteringen av melk som råvare fra melkeprodusentene og fram til at melken er levert og fakturert de enkelte aktørene i markedsordningen for melk. Alle aktører, inkludert TINE SA som foredlingsindustri, kjøper rå melk til den gjeldende noteringspris på det tidspunktet melken leveres fra TINE Råvare. Dette rapporteres til og overvåkes av Landbruksdirektoratet.

For å kunne ivareta sine oppgaver kjøper TINE Råvare tjenester fra ulike funksjonsområder i TINE SA ut fra klart definerte tjenesteinstruksjoner. Det legges opp til regelmessige gjennomganger med tjenesteyterne for å tydeliggjøre TINE Råvares selvstendige og uavhengige rolle og sikre at gjennomføringen skjer i henhold til vedtatte planer og mål.

Instruksene bygger på et avtaleoppsett utarbeidet og kvalitetssikret av Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), og er godkjent av Landbruksdirektoratet. Alle endringer i tjenesteinstruksene skal godkjennes av konsernledelsen i TINE SA før de fremlegges for Landbruksdirektoratet.

Det vises også til egen omtale av TINE Råvare under konsernstyrets beretning.

Beløp i 1000 kroner

REGNSKAP TINE RÅVARE	2015	2014
Salg av rå ku- og geitemelk	7 785 372	7 462 195
Kostnad for rå ku- og geitemelk	-7 423 441	-7 044 947
Bruttofortjeneste	361 931	417 248
Produsentfunksjoner	148 295	159 372
Koordinering mot bonde	21 874	21 717
Gårdstanker	127 244	128 738
Råmelkkontroll	44 395	44 355
Oppsamling og inntransport (netto)	13 983	26 470
Egne kostnader i TINE Råvare	13 891	23 381
Administrasjon og infrastruktur	28 332	12 809
Renter av arbeidskapital	-5 916	-6 343
Medlemskontingent	-	-9 517
Totale kostnader	392 099	400 983
Resultat TINE Råvare før overføring av resultat fra forrige år	-30 168	16 265
Overført resultat fra forrige år	19 865	3 600
Resultat TINE Råvare til fremføring	-10 303	19 865

Regnskapet for TINE Råvare for 2015 viser et underskudd på MNOK 30,2 før overføring av resultat fra forrige år. Fremførbart underskudd pr 31.12.2015 utgjør MNOK 10,3 som kommer til fradrag i avregningen mot melkeprodusentene det etterfølgende år. Beløpet inngår derfor i grunnlaget for fastsettelse av utbetalingspris til produsent (basisprisen) for 2016.

NOTE 32 Kjøp av rå ku- og geitemelk fra melkeprodusentene

Beløp i 1000 kroner

	TINE SA	
	2015	2014
Spesifikasjon av forbruk av rå ku- og geitemelk		
Samlet kjøp av rå ku- og geitemelk, jfr. spesifikasjon nedenfor	7 370 579	7 038 957
Beholdningsendring av rå melk	-804	-1 457
Forbruk av rå ku- og geitemelk	7 369 775	7 037 500
Spesifikasjon av kjøp av rå ku- og geitemelk fra melkeprodusentene		
Kjøp av rå kumelk inklusiv kvalitet	7 240 385	6 926 714
Kjøp av rå geitemelk inklusiv kvalitet	130 194	112 243
Sum kjøp av rå ku- og geitemelk	7 370 579	7 038 957
Resultatdisponeringer TINE Råvare:		
Overført resultat fra forrige år	19 865	3 600
Underskudd TINE Råvare som kommer til fradrag neste år	10 303	-19 865
Sum utbetalt melkeprodusentene fra TINE Råvare	7 400 746	7 022 693
Disponert til etterbetaling fra TINE SA til melkeprodusentene	870 029	622 981
Totalt utbetalt melkeprodusentene fra TINE	8 270 775	7 645 674
Avregnet rå ku- og geitemelk i 1000 liter		
Rå kumelk inkludert økologisk melk	1 454 383	1 430 240
Rå geitemelk	20 242	18 553
Total avregnet rå ku- og geitemelk	1 474 625	1 448 793
Total melkepris uttrykt i kr / liter	5,61	5,28

Det vises også til note 31 for en beskrivelse av TINE Råvare.

NOTE 33 Mellomværende med Landbruksdirektoratet – markedsregulering og tilskuddsordninger

Markedsordningene for melk består av:

- 1) Kvoteordningen som har til formål å tilpasse melkeproduksjonen etter behovet.
- 2) Markedsreguleringen som TINE SA ivaretar på vegne av alle landets melkeprodusenter.
- 3) Tilskuddsordninger til melkeprodusentene: Grunn- og distriktstilskudd.
- 4) Prisutjevningsordningen som utjevner mellom melkeanvendelser og geografiske forskjeller.
- 5) Importvernet.

Mellomværendet i denne noten omfatter markedsreguleringen (2), tilskuddsordninger (3) som er avtalt i jordbruksavtalen og der TINE SA har oppgaven med utbetaling til sine eiere, samt prisutjevningsordningen (4).

Markedsregulering

Omsetningsrådet er ansvarlig for regelverket som legger premissene for gjennomføringen av markedsreguleringen. Det er Omsetningsrådet som styrer anvendelsen av midlene. Landbruksdirektoratet er Omsetningsrådets sekretariat. De behandler søknader og forslag fra markedsregulator og fremmer innstillinger om vedtak overfor rådet.

TINE SA ivaretar markedsreguleringen i melkesektoren på vegne av alle landets melkeprodusenter. Hensikten er å gjennomføre ulike reguleringstiltak for:

- på den ene side å sikre alle melkeprodusentene avsetning for sine produkter opp mot avtalt målpris, og
- på den annen side skal TINE Råvare sørge for tilfredsstillende forsyning av rå melk på samme vilkår til alle aktører i markedsordningen for melk.

Tildelte midler til reguleringstiltak i regi av TINE SA var i 2015 på MNOK 134,3. Forbrukte midler til reguleringstiltak i regi av TINE SA var i 2015 på MNOK 128,1. Tilsvarende tall for 2014 var henholdsvis MNOK 131,9 og MNOK 119,9.

Avsetningstiltakene innen markedsreguleringen består av prisnedskrivning eksport, prisnedskrivning innland og andre tiltak. I tillegg brukes det midler til skolemilkordningen, faglige tiltak rettet mot kvalitets- og avlsarbeid i husdyrnæringen og opplysningsarbeid i regi av Opplysningskontoret for Meieriprodukter (melk.no) og Matmerk. Det påløper også administrative kostnader i TINE SA og kostnader ved å forvalte ordningen i Landbruksdirektoratet og Omsetningsrådet.

Oppgavene over markedsregulering, og søknader om kostnadsdekning, blir ikke ferdigbehandlet i Omsetningsrådet før i april måned i det etterfølgende år, noe som innebærer at det kan oppstå endringer etter årsskiftet. Endelig avregning mellom Landbruksdirektoratet og TINE SA foretas derfor i løpet av første halvår i det etterfølgende året.

Note 33 forts. neste side

Note 33 forts.

Beløp i 1000 kroner

	2015	2014
MIDLER TIL DISPOSISJON TIL MARKEDSREGULERING		
Mellomværende pr 01.01	12 059	32 454
Korreksjon vedrørende forrige år	1 939	-3 983
Avregnet Landbruksdirektoratet skyldig forrige år	-13 998	-28 471
Midler til reguleringstiltak i regi av TINE SA	134 333	131 940
Mottatt til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	36 670	39 716
Sum midler til disposisjon til markedsregulering	171 003	171 656
FORBRUKTE MARKEDSREGULERINGSMIDLER		
Prisnedskrivning eksport	5 930	-
Prisnedskrivning innland, eksklusiv skolemilk	16 027	19 899
Andre tiltak, eksklusiv administrasjon	75 936	62 563
Skolemilkordningen	20 416	27 186
Administrasjon av markedsreguleringsordningen i TINE SA	9 785	10 233
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	36 670	39 716
Sum forbrukte markedsreguleringsmidler	164 765	159 597
Skyldig til Landbruksdirektoratet knyttet til markedsregulering pr 31.12	6 238	12 059

Alle landets melkeprodusenter betaler omsetningsavgift og overproduksjonsavgift som trekkes i melkeoppgjørene til produsentene. For 2015 var omsetningsavgiften 6 øre pr liter i 1. halvår og 5 øre pr liter i 2. halvår. Tilsvarende tall for 2014 var 8 øre pr liter både i 1. og 2. halvår. Overproduksjonsavgiften var kr 3,20 pr liter både i 2014 og 2015. I tillegg kreves det inn forskningsavgift på rå melk levert TINE SA og andre aktører. TINE Råvare krever inn avgiftene på vegne av Landbruksdirektoratet.

Tabellen nedenfor spesifiserer akkumulerte avgifter som er innkrevd av TINE Råvare:

Beløp i 1000 kroner

	2015	2014
INNKREVDE AVGIFTER		
Innkrevd omsetningsavgift	81 523	115 903
Innkrevd overproduksjonsavgift	55 028	74 996
Innkrevd forskningsavgift	27 047	25 915

TILSKUDDSORDNINGER

Dette er grunn- og distriktstilskudd som TINE Råvare utbetaler til melkeprodusentene på vegne av Landbruksdirektoratet. Størrelsen på tilskuddet framforhandles i jordbruksavtalen og varierer ut fra størrelsen på produksjonen og geografisk lokalisering. Pengene overføres fra Landbruksdirektoratet til TINE Råvare og utbetales til produsentene over produsentavregningen.

Tabellen nedenfor spesifiserer tilskudd utbetalt av TINE Råvare:

Beløp i 1000 kroner

	2015	2014
GRUNN- OG DISTRIKTSTILSKUDD		
Grunntilskudd	65 061	59 834
Distriktstilskudd	529 148	519 090

Note 33 forts. neste side

Note 33 forts.

PRISUTJEVNINGSORDNINGEN FOR MELK

Prisutjevningsordningen for melk har som formål å regulere prisdifferensieringen av melk som råvare til ulike anvendelser i henhold til jordbruksavtalens bestemmelser ved å sikre et høyere samlet markedsuttak og samtidig gi melkeprodusentene mulighet for lik melkepris uavhengig av melkeanvendelse og lokalisering av produksjonen. Det er videre en viktig premis for ordningen å sikre like konkurransevilkår for aktørene som omfattes av ordningen. Ordningen er hjemlet i forskrift om prisutjevningsordningen for melk, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 18. desember 2007.

	Beløp i 1000 kroner	
	2015	2014
Utjevningsavgift / -tilskudd og innfrakttillegg		
Innfrakttillegg	481 610	-464 167
Distribusjonstillegg	9 919	-10 122
Sum innfrakttillegg og distribusjonstillegg	491 529	-474 288
Hovedmelk- og biproduktanvendelsen	-522 917	572 606
Etteroppgjør hovedmelk- og biproduktanvendelsen tidligere år	6 716	2 462
Netto utjevningsavgift / -tilskudd og innfrakttillegg	-24 672	100 780

Innfrakttillegg og distribusjonstillegg er inntektsført under andre driftskostnader, se note 10. Hovedmelk- og biproduktanvendelsen er belastet varekost.

Tabellen nedenfor spesifiserer mellomværendet mellom TINE SA og Landbruksdirektoratet knyttet til de ordningene som er omtalt ovenfor:

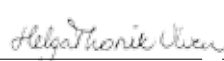

	Beløp i 1000 kroner	
	31.12.2015	31.12.2014
MELLOMVÆRENDE LANDBRUKSDIREKTORATET OG TINE SA		
Skyldig innkrevde avgifter	-57 088	-37 085
Skyldig / fordring (+) tilskuddsordningen	-2 409	127
Skyldig prisutjevningsordningen	-34 132	-23 489

ERKLÆRING FRA KONSERNSTYRET OG KONSERNSJEFEN

Konsernstyret og konsernsjefen har i dag behandlet og fastsatt årsregnskapet for TINE SA og TINE Gruppa for perioden 1. januar til 31. desember 2015. Vi bekrefter etter beste overbevisning at:

- Årsregnskapet 2015 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder.
- Opplysningene i årsregnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.
- Årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet.
- Årsberetningen gir en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står ovenfor.

OSLO, 16. FEBRUAR 2016

 ANDERS JOHANSEN	 HELGA THORVIK ULVEN	 ASKILD EGGEBO	 CECILIE BJØRLO	 TURID NÆSS	 NORVALD DALSBØ
 ROLF ØYVIND THUNE	 MARIT HAUGEN	 TOR ARNE JOHANSEN	 SVEIN FØRDE	 ELIN AARVIK	 STEINAR KOEN
 NILS ASLE DØLMSETH Nestleder		 TROND REIERSTAD Leder		 HANNE REFSHOLT Konsernsjef	